

साईंदर्खारातील नवरत्ने---- ४

चोविसाव्या पुण्यतिथीनिमित्त

ह.भ.प. श्रीदासगणूमहाराज

© 1988 NEPAL PUBLISHING

स्तवार्थ तुझिया तुझ्यासम कवी कधी जन्मती?

तसेच गणुदास हे स्तविती साईनाथांप्रती

श्रीसंत दासगणूमहाराज हे श्रीसाईबाबांचे समकालीन. ते साईबाबांचे एक थेर भक्त होऊन गेले. आधुनिक महिपती म्हणून त्यांची किंती महाराष्ट्रभर दवरळत आहे. त्यांचे खेरखुरे नाव गणेश दत्तात्रय सहस्रबुद्धे. त्यांचे पूर्वज रत्नागिरी जिल्ह्यातील कोनवडे गावचे राहाणरे. त्यांचे घराणे सुखवस्तू, गोत्र शांडिल्य, अश्वलायन सूत्र, ऋग्वेदी चित्पावन ब्राह्मण. आईचे नाव सावित्रीबाई होते.

दासगणूचा जन्म शके १७८९ मध्ये पौष शुद्ध एकादशीच्या पुण्यदिवशी इ. सन १८६७ साली अकोळनेर येथे झाला. अकोळनेरचे आप्पाजी रामचंद्र जहागीरदार हे त्यांचे मातामह. मातृकुल ईश्वरनिष्ठ असल्याने या संस्काराचा चारसा श्रीदासगणूना पूर्णपणे प्राप्त झाला खरा, पण वयाच्या तिशीपर्यंत तो सुप्त होता.

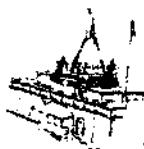
श्रीदासगणूचा जन्म सुर्योदयाचे सुमारास झाला. म्हणून त्यांचे पाळण्यातील नाव नारायण असे ठेवले गेले. त्यांची आई या नारायणाला घेऊन जेव्हा आपल्या पतिगृही परत आली, त्यावेळी आजोबा श्रीएकनाथपंतांनी आपल्या गुटगुटीत नातवास मोठ्या प्रेमाने मांडीवर घेतले व नातवास पाहून ते म्हणाले, “नारायण नाव काय ठेवलेस? या गुलामाचे पोट कसे गणपतीसारखे आहे. याचे कानसुद्धा पहा कसे मोठे आहेत. तेव्हा याला आपण गणपतीच म्हणू या.”

आजोबांची ही सूचना सर्वांनाच एकदम मान्य झाली व नारायण हे नाव मागे पडून गणपती, गणेश हेच नाव प्रचारात आले.

शके १७९८ मध्ये त्यांची वयाच्या नवव्या वर्षी मुंज झाली. लहान असताना दासगणूना विद्याभ्यासात गोडी वाटेना. त्यांच्या बडिलानापण विविध व्यवसायामुळे मुलाकडे लक्ष देण्यास फारशी सवड झाली नाही. त्यांचे चुलते जनार्दनपंत, मामलेदार असल्याने ते बहुतेक फिरतीवर असत. म्हणून आपल्या पुत्रण्याला श्री. रघुनाथ बळवंत लिमये यांच्याकडे त्यांनी सोपविले. ते गृहस्थ फार कडक, छडीशिवाय बोलतच नसत, त्यामुळे उनाडक्या करणाऱ्या छोठ्या दासगणूवर त्यांच्या कडकपणाचा उलटा परिणाम झाला.

पुढे जनार्दनपंतांनी इ.स. १८८८ ते १८८९ या काळात संगमनेरला ठकार नावाच्या पदवी परीक्षेपर्यंत अभ्यास केलेल्या गृहस्थांच्या हवाली दासगणूना केले. ते शिक्षक होते. पण दासगणूचे तिथेही जमेना. अभ्यासात त्यांचे मन रमेना. रात्रीच्या वेळी ते तमाशास जात, गोंधळी, तमासगीर, यांच्याशी त्यांची सलगी वाढली. लावण्या पोवाडे, इ. ग्राम्य गीतांशी त्यांचा परिचय वाढला. अनंत फंदी, प्रभाकर, रामजोशी, सगनभाऊ, होनाजी बाळा यांच्यासारखी लावण्या, पोवाडे, छक्कड, फटके इ. ची रचना आपणही करावी, अशी आकंक्षा त्यांच्यात निर्माण झाली; व अभ्यासाच्या टिपणाऐवजी लावण्या-छक्कड यांचीच रचना ते करू लागले.

इंग्रजी चौथीत असतानाच दासगणूनी शाळेला व शिक्षणाला रामराम ठोकला व ते आपल्या मावशीचे यजमान श्री. बळवंत सदाशीव गोडबोले यांच्याकडे बडोद्यास गेले. श्री. गोडबोले मुन्सफा होते. तिथे त्यांनी आपल्या भाच्याला एका खाजगी खात्यात लहानशी नोकरी मिळवून दिली. पण या कामाचा त्यांना कंटाळा आला. त्यांनी नोकरी सोडली

व ते पुन्हा नगरला आले. शके १८१३ मध्ये जामखेड तालुक्यातील बोरले-अष्टयाचे जहागीरदार नारायणराव रानडे यांच्या कन्येशी श्रीदासगणूंचा विवाह पुण्यास झाला. लग्नानंतर मुलगा वळणावर येईल अशी सर्वांची कल्पना होती, पण काही एक न करता चकाठ्या पिटीत ते गावामधून हिडत व दिवसभराचा वेळ घालवीत. यामुळे घरात त्यांचे सारखे खटके उडू लागले.

एकदा चुलती त्यांना टोचून बोलली व त्यासरशी दासगणू जे घराबाहेर पडले ते कायमचेच.

आपले एक स्लेही श्री. विश्वनाथपंत निरूळ यांचे घरी ते काही दिवस राहिले. पण असेच एकदा नगरच्या रस्यावरून हिडत असताना पोलिस सुपरिटेंट एम. केनेडी हे युरोपियन गृहस्थ घोड्यावरून येत असताना त्यांची व दासगणूंची गाठ पडली व त्यांनी त्यांना श्रीगोदे येथे दरमहा ९ रुपये पगारावर शिपाई म्हणून नोकरीस ठेवले. श्रीगोदे, जामखेड, खडी, नगर, नेवासे या गावी त्यांनी एकूण ११ वर्षे नोकरी केली.

श्रीदासगणू प्रथम कट्टर शिवभक्त होते. सोमवार, प्रदोष, शिवरात्र ही व्रते ते मोठ्या निष्ठेने व कडकडीत पाळीत. महाशिवरात्रीला निर्जळा ब्रताने शिवलिंगावर रूद्राचा अभिषेक करीत. पंढरपूरचे ते वारकरी होते. गोदावरी बद्दल त्यांना अपरंपार प्रेम होते. महान भगवद्भक्त श्रीसदगुरु वामनशास्त्री इस्लामपूरकर हे दासगणूंचे गुरु होत. आपल्या या सदगुरुंचा उपदेश झाल्यावरच, दासगणू हे दासगणूमहाराज या नात्याने प्रसिद्धीला आले. सदगुरुंचा दास असा गणू किंवा गणू हा सदगुरुंचा दास या भावनेने महाराज आपल्या काव्यामध्ये स्वतःचा उल्लेख दासगणू किंवा गणूदास अशा प्रकारे करू लागले. आपल्या नोकरीत असताना केलेल्या काव्यातून —

गणूदास रची हे कवनकथा सुंदर।

वामनशास्त्रींचा हस्त मस्तकावर ॥

अशा अर्थाचे अनेक उल्लेख आहेत.

श्रीसदगुरुंच्या आदेशानुसार दासगणू शिरडीला गेले. सदाचारसंपन्न वामनशास्त्रींनी त्यांना आपण काशीस समाधिस्थ होण्यापूर्वी सांगितले होते.

“शिरडीचे श्रीसाईबाबा सुयोग्य विभूती आहेत. त्यांना तू माझेच स्वरूप मान. आम्ही दोघे एकरूप आहेत. तेच तुला आता येथून वेळोवेळी मार्ग दाखवतील.”

या आदेशानुसार श्रीदासगणूंनी श्रीसाईबाबांना उद्देशून पुढीलप्रमाणे प्रार्थना केली:

हे श्रीसाई समर्था! तुझ्यापदी ठेवूनी माथा।

करितों विनंती हीच आतां। ती उदारपणे मान्य करा ॥

मी सकल संतांचा चरणरज। माझी राखा आपण लाज।

तुम्ही भवाव्योचे! अहाज। हे म्यां पक्के जाणले ॥

हीच विनंती, साईनाथा! या वामनशास्त्रांच्या छात्रा!

नका लोटूं कदा परता! बाबा, दासगणूसी ॥

माझे गुरु मरून गेले। पोरकेपण मजला आले।
म्हणून पाहिजे सांभाळिले। या पोरक्या गणूसी ॥
तुम्ही एकरूप अवघे संत। तुम्हां माजी नसे द्वैत।
तुम्ही वामनशास्त्री साक्षात्। आहात, बापा, मजलागी ॥

भक्तिसारमृत ५३-२९२

श्रीदासगणूची निष्ठा श्रीसाईबाबांच्या चरणी स्थिरावली. आपले ज्ञेही श्री. नानासाहेब चांदोरकर यांच्याबरोबर १८९६ साली प्रथम दासगणू शिरडीला श्रीसाईच्या दर्शनाकिसता गेले. त्यांच्या बाबांच्या वरील निषेतूनच त्यांना पुढील अभंग सुरुला.

शिरडी माझे पंढरपूर। साईबाबा रमावर ॥
शुद्धभक्ती चंद्रभागा। भाव पुंडलीक जागा ॥
याहो याहो अवघे जन। करा बाबांसी वंदन ॥
गणू म्हणे, बाबा साई। धाव पाव, माझे आई ॥

श्रीसाईबाबांचे दासगणूच्यावर भारी प्रेम होते. अनेकांच्यावर बाबा कधी कधी खूप रागवत, शिव्या देत, मारहाणदेखील करीत, पण दासगणूवर ते रागावल्याचे कुणी कधीच पाहिले नाही.

दरवडेखोरांच्या कान्हा भिल्ल नावाच्या नायकाला पकडण्यासाठी श्रीदासगणूची नेमणूक झालेली होती. लोणी या गावी ते रामदासीच्या गुदतवेषाने एका श्रीराम मंदिरात राहिले. मंदिर झाडून साफसूफ करून रोज एकाग्र चित्ताने मूर्तीची पूजा ते करीत. त्यांच्या तेथल्या वागण्यामुळे कान्हा भिल्ल प्रभावीत झाला. त्याने आपल्या गव्यातील सोळा तोळे वजनाचा सोन्याचा गोफ त्यांना सादर समर्पण केला; पण दासगणूनी त्याचा स्वीकार केला नाही. उलट, त्याच्या पैशातून देवळाची दुरुस्ती करण्यास पाटलास सांगितले. या निलोंभ वृत्तीचा परिणाम भिल्ल नाईकावर झाला. दववशात या कामगिरीतून प्रयत्नाने त्याची मुक्तता झाली.

जामखेड येथे ते बदलून गेले. येथे त्याच्या सुप्त प्रतिभेचे नवे उच्चेष दीप्तिमान झाले. दामाजीपंतांच्या स्वर्यकृत आख्यानावर त्यांनी येथे कीर्तन केले. श्रोते मुग्ध झाले.

पुढे नेवासे येथे बदली झाल्यावर तेथील नटनर्तक मोहिनी राजापुढे डफ फोडून तपाशाचा नाद त्यांनी सोडून दिला व आपली वाणी व लेखणी परमेश्वराच्या संगुणस्वरूपाच्या वर्णनात खर्च केली.

श्रीसदगुरु साईनाथांच्या दर्शनात ते पावन झाले. पुढे त्यांच्याच आजेवरून त्यांनी आपल्या नोकरीचा राजीनामा दिला व संतचरित्रे लिहिण्याचे कार्य त्यांनी स्वीकारले. श्रीसाईबाबांनी यासाठी त्यांचे कार्यक्षेत्र नोंदेड मराठवाडा हे आगाऊच नियोजित केले होते. त्याप्रमाणे तिकडच्या भागात जाऊन त्यांनी कीर्तन प्रचार केला. संतचरित्र साहित्य जमविले व प्रत्यक्ष लेखनास सुरुवात करून काही काळाने ते लेखन संपविले.

श्रीदासगणू हे प्रभावी निलोंभी कीर्तनकार होऊन गेले. कीर्तनाची बिदागी ते घेत

नसत. इदूर संस्थानच्या व देवास संस्थानच्या दरबारात त्यांची कीरीती झाल्यावेळी आपल्या अंगच्या प्रसंगावधानाने उभय नरेशांच्या कौतुकाचा व आदराचा विषय ते झाले. श्रीसाईबाबांची त्यांच्यावर प्रीती होती. त्यांची पण बाबांवर निष्ठा होती. धार्मिक व्रतवैकल्ये ते साक्षेपाने करीत. त्यांच्या कर्मनिष्ठेला त्यांच्या परिणत प्रजेचे अधिष्ठान होते. गायत्री पुरश्चरणे त्यांनी तीनदा केली. गोदावरीला प्रदक्षिणा पण त्यांनी एका सिंहस्थात केली. त्यांची काव्यसंपदा विपुल आहे. त्यांचे भाषाप्रभुत्व दांडगे होते. त्यांच्या लेखनातून भक्तीचा जिव्हाळा ओतप्रोत भरलेला आढळतो. त्यांनी लावण्या, पोवाडे, छळड, ओव्या, पटे, चरित्रे, नाटक, मनाचे श्लोक, शिष्यबोध इत्यादी अनेक विषयांवर अंदाजे दोन लक्ष संख्या परिमित लेखन केले आहे. वेदांत हा त्यांच्या आवडीचा विषय. दंभाचा त्यांना अमाप तिरस्कार असे. त्यांच्या लेखनात अमाप रसोत्पत्ती, अभ्यासुवृत्ती आहे. त्यांची भाषा साधी खेडवळालाही समजावी अशी आहे. महाराष्ट्रातील आजच्या विद्वानांना त्यांच्या लेखनशैलीचे कौतुक वाटते. त्यांची बहुश्रुतता दांडगी होती. त्यांचा राष्ट्राभिमान, संस्कृतीबद्दलचा अभिमान, धर्म यांबद्दलचे प्रेम अप्रतिम आहे. त्यांची वृत्ती मृदू, करूणामय, प्रभुला प्रार्थना करताना त्यांच्या नेत्रावाटे गंगायमुनेच्या धारा प्रवाहित होत असत. ते साक्षात्कारी विभूती होते. त्यांचा मित्रपरिवार फार मोठा होता. त्यांच्या ऋणानुबंधीयांत शेठ, सावकार, व्यापारी, पांढरपेशे, मध्यमवर्गीय यांचाही भरणा असायचा. श्रीदासगणूनी समाजाला ईश्वराभिमुख करून त्याचे त्यांनी उन्नयन केले. असा हा श्रीसाईबाबांचा थोर भक्त, सेवक, महापुरुष कार्तिक वद्य एकादशी, दिनोक २५ ऑक्टोबर १९६२ रोजी पंढरपूर येथे श्रीपांडुरंगचरणी विलीन झाला. त्यावेळी त्याचे वय ९५ वर्षांचे होते. त्यांची समाधी चंद्रभागेच्या वाळवंटात बांधली गेलेली आहे.

श्रीदासगणूचे समग्र काव्यसंग्रह एकंदर नऊ खंडात आता पुस्तकरूपाने प्रकाशित झालेले आहेत.

श्रीसाईबाबा हे परमात्म्याशी किवा परमात्म्याच्या निरनिराक्ष्या रूपांशी अगदी मिसळून गेलेले होते. भक्तांनी जशी जशी इच्छा केली, तसे तसे बाबांनी त्यांना दर्शन दिले. कधी राम, तर कधी कृष्ण, कधी पांडुरंग तर कधी अक्कलकोटस्वामीमहाराज, कधी मौलवी, तर कधी कुणाचे सदगुरु. अशा निरनिराक्ष्या स्वरूपात बाबांनी भक्तांना दर्शन दिलेले आहे.

एकदा दासगणूनी बाबांच्याजवळ असताना पंढरपूरला पांडुरंगाच्या दर्शनास जाण्याची इच्छा व्यक्त केली. तशी परवानगी त्यांनी मागितली. परंतु बाबांच्या मनात दासगणूना पाठवायचे नव्हते. म्हणून बाबा म्हणाले,

“अरे गणू, शिरडी हेच आपले पंढरपूर. आपल्याला शिरडी सोडून जाण्याचे कारण नाही.”

दासगणूचा बाबांच्यावर भारी विश्वास! ते विचार करू लागले, की शिरडी हेच जर आपले पंढरपूर, तर इथला पांडुरंग कोण? या विचारात ते मग झाले. तोच बाबा त्यांना साक्षात् पांडुरंग स्वरूपात दिसू लागले.

याच प्रसंगावर दासगणूनी शिरडी माझे पंढरपूर। साईबाबा रमावर। असे सुंदर पद

रचले. रमा म्हणजे रखुमाई व तिचा वर म्हणजे पती अर्थात रमेशा पती म्हणजे पांडुरंग.

एकदा याच दासगणूना प्रथागता गंगा-यमुना या संगमस्थानी जाष्याची तीव्र इच्छा झाली. तेव्हा बाबा म्हणाले,

“गणू, आपले प्रयागतीर्थ येथेच आहे.”

— आणि खरोखरीच आश्चर्याची गोष्ट, बाबांच्या दोन्ही आंगठ्यातून गंगा-यमुना निथळू लागल्या, वाहू लागल्या, दासगणूना हे पाहून नवल चाटले.

दासगणूच्या प्रमाणेच गौळीबाबा नावाचे एक सतुपुरुष बाबांच्या वेळी होते. ते वर्षाचे आठ महिने पंढरपुरी राहून श्रीहरी पांडरंगाची सेवा करीत व चार महिने तीर्थयात्रा करीत. ते बाबांच्यासमोर समाधी लावून बसत व सांगत, की त्या रिथतीत बाबा त्यांना पंढरपूचे विठोबाच दिसत असत. आहे की नाही!

मुंबईचे एक डॉक्टर श्रीरामाचे मोठे भक्त होते. ते बाबांना मानीत नसत.

एकदा ते आपल्या मित्राच्या आप्रहाखातर त्यांच्या बरोबर शिरडीस गेले. पंतु ‘मी जरी शिरडीस आलो, तरी मी बाबांना नमस्कार करणार नाही,’ असे त्यांनी मित्राला निकून सांगितले होते. डॉक्टर व मित्र बाबांच्याकडे चालले होते. पंतु बाबा दुरून दिसल्याबरोबर डॉक्टर देहभान हरखून धावत सुटले व बाबांच्या पुढे जाऊन त्यांनी अक्षरशः लोटांगण घातले. बाबांनी त्यांना शुभआशीर्वाद दिला. ते परत निघाल्यावर मित्रांनी त्यांस विचारले.

“डॉक्टर, हे काय केलंत तुम्ही? तुमचा निश्चय तुम्ही विसरलात काय?”

डॉक्टर म्हणाले,

“अहो, कसला निश्चय नि कसचं काय? तिथे साईबाबा होतेच कुठे? मला त्यांच्या जागी अयोध्यापती प्रभू श्रीरामचंद्रजी दिसले व मी त्यांच्यापुढे लोटांगण घातले!”

आहे की नाही बाबांची अगम्य लिला.

ह.भ.प. संत श्रीदासगणूनी बाबांच्या कीर्तीचा सुंगंध आपल्या उभ्या हयातीत सातल्याने दरवक्त ठेवला. त्यांनीच त्यांच्या कार्याचा प्रसार कीर्तनाद्वारे सर्वत्र केला.

धन्य ते बाबांचे सतशिष्य दासगणूमहाराज. आजही शिरडीला पुण्यउत्सव प्रसंगी दासगणूचे नातू श्री. अनंतराव आठवलेमहाराज कीर्तने करीत असतात; व बाबांचे स्मरण करतात.

श्रीदासगणू एकदा शिरडीस असताना नीटेनेटका पोशाख करून बाबांना भेटण्यास गेले. त्यांना वंदन केल्यावर ‘नवरदेवासारखा सजून कुठे चाललास’ असा बाबांनी प्रश्न केला. ‘कीर्तन करावयास जातो’ म्हणून दासगणूनी उत्तर दिले. त्यावर बाबा म्हणाले, ‘अंगरखा फेटा कशास, किमर्थ केलास इतुका प्रयास हा सर्व भार कशास अंगावर घ्यावा? तो सर्व खाली काढून ठेव.’

तेव्हा त्यांच्या आजेनुसार दासगणूनी सर्व पोशाख बाबांच्या चरणावर ठेवला आणि तेव्हापासून ‘तनु उघडी डोई न पागडी। कासेसीं साधीच पंचे जोडी’ यात सांगितल्याप्रमाणे कीर्तन करण्याची त्यांची प्रथा पडली.

तै पासूनी उघडे सोज्ज्वल ।
 हाती चिपळी गळा माळ ।
 कीर्तन समयी सर्व काळ ।
 गणूदास हा वेळपर्यंत ॥ २७ ॥
 ही नारदीय मूळ गादी
 येथूनचि हरिदासांची मांदी ।
 बाहू रंगाची न ज्या उपाधी
 अंतःशुद्धि ध्येय ज्या ॥

श्रीसईसच्चरित्र अध्याय १५

याप्रभाणे लोकांच्या विनंतीला मान देऊन दासगणू नारदीय पद्धतीने कीर्तन करू लागले. 'एका कवडीचाही परिग्रह किंवा दुराग्रह तेथे ना' (अ. १५-१९) असा त्यांचा कीर्तनाचा बाणा असल्यामुळे श्रोत्यांची अतोनात गर्दी व अनिवार उडी कीर्तनप्रसंगी नेहमी होत असे. शिरडीस रामनवमी उत्सव १९१२ साली सुरु झाल्यावर चवथ्या बर्षापासून म्हणजे १९१६ सालापासून पुष्कळ वर्षे रामनवमी उत्सवात या नारदीय पद्धतीने ते कीर्तन करीत होते.

सरस्वती स्तवन

सप्तसुरांच्या नादा मधूनी
 विद्यादान देई, देवी
 शुभ्रवस्त्र परिधान करूनी
 पावित्राचा घडा शिकवूनी
 समीप बैसे मयूर पक्षी
 विराज होऊनी शिळेवरी
 संगीताची धजा फडकवूनी
 विद्येचे ज्ञान देऊनी
 समीप वाहे कृष्णामाई
 सप्त सुरांच्या नादामधूनी

डा. धर्माधिकारी प्र. के.
 पु.पो. मसूर, ता. कराड,
 जि. सातारा, दिन: ४१५ १०६.

भक्ती मार्ग

— सौ. निर्मला राजे
लीला भुवन, गजारामपुरी,
कोल्हापूर.

साईबाबांची भक्ती कशी करावी याबाबत मी आपणापुढे माझे विचार ठेवणार आहे.

संसारी जीवनात भक्तीमार्ग कसा साध्य करावयाचा तर संसारी जीवन फर कठीण आहे असे माझे मत आहे, तरी प्रथल करताच त्यावरही आपणाला मात करता येते. ह्यासाठी आपल्या मनामध्ये साईबाबांची भक्ती करण्याची दीर्घ इच्छा पाहिजे. सकाळी उठल्यावर दैनंदिन व्यवहार सुरु करण्यापूर्वी श्री साईबाबांना नमन करून त्यांच्या अस्तित्वाचे व अतकर्य शक्तीचे चिंतन करावे, त्यांना नतमस्तक व्हावे. अशा मंगल प्रेमानेच रोजच्या व्यवहाराला सुखात करावी. शरीरशुद्धी व स्नान करून मुखाने श्री साईबाबांचे नामस्मरण करून त्यांना प्रेमाने जेवढे आळवता येईल तेवढे नेमाने आळवावे. ह्या युगात भक्ती जो नित्यनेमाने करतो तो भायवान व पुण्यवान होय. काही वेळाने श्री साईबाबा त्याच्यावर संतुष्ट होऊन त्याला कल्याणाचा मार्ग दाखवतील.

ह्या संसारात वेगवेगळी संकटे येतात. शरीराला व मनाला खूप यातना होतात. अशाही परिस्थितीत आपण आपले नामस्मरण अखंड चालूच ठेवावे. हे नामस्मरण करण्यासाठी शरीर व मन ह्या दोघांचे स्वास्थ्य असणे जरूर आहे. ह्यासाठी आपण काम, क्रोध, लोभ, मोह, मद, मत्सर, ह्यांवर विजय मिळवला पाहिजे. जसजसे आपण नामस्मरण वाढवू तसेतसे ह्या सर्वांवर आपण विजय मिळवत जाऊ. नामस्मरणामुळे शरीर व मन ह्यांना स्थिरता प्राप्त होईल. मनाला शांती व सुख मिळावे असे वाटत असेल तर धैर्य धारण केले पाहिजे. सर्व दुर्बलता झुगारून टाकली पाहिजे. मनावर अपमानाचे व निदेचे आधात होतील पण ते सहन केलेच पाहिजेत. सहनशीलता बाळगून लिन होणे, मोठेणाचा अभिमान टाकून देणे, हे मना, तू, इतका ताकदवान झाला पाहिजेस की तू हा धारण केलेला देह गेल्यानंतर तुझी वाहवा झाली पाहिजे. कारण तोंडापुढे सर्व चांगले म्हणतात पण नंतर चांगले म्हणणेच जास्त रस्त आहे.

चांगली माणसे नेहमी सत्यानेच वागतात. सत्यासाठी सर्व आधात सोसण्याची मनाची तयारी पाहिजे. त्यासाठी आपण आपला देह चंदनासारखा डिजवला पाहिजे. चंदन उगाळल्यानंतर जसा वास सुट्टो तसा आपण ह्या जगातून गेल्या नंतर आपली कित्तीं पसरली पाहिजे. ह्यासाठी श्री साईबाबांची भक्ती आपण वाढवली पाहिजे.

ह्या जगात श्री साईबाबांचे नामस्मरण केल्याने जी शांतता मनाला मिळते ती दुसऱ्या कशानेही मिळणार नाही. ह्या जगात सुखी कोण आहे का? मला असे वाटते ह्या जगात प्रत्येकाला जसे ठेवले आहे तसे राहिले पाहिजे. सर्व अपूर्ण आहे, श्री साईबाबाच पूर्ण आहेत असे माझे वैयक्तिक मत आहे. आपणाला ह्या जगात जी दुःखे भोगावी लागत आहेत, ती आपल्या पूर्व जन्मीच्या कर्माची फळे आहेत. जसे संकल्प तशी

वासना, जशी वासना तशी कर्मे, जशी कर्मे तशी फले अशा अनुषंगाने पूर्व जन्मीच्या पाप पुण्यामुळे ह्या जीवाला मानवी जन्म प्राप्त होतो. पापामुळे दुःख व पुण्यामुळे सुख मिळते. पूर्व जन्मीच्या कर्माची फले भोगत असताना नवीन वासना निर्माण होतात. नवीन कर्मे घडून पुढच्या जन्माची तयारी होत पुन्हा वासना, कर्म पुन्हा जन्म हे कालचक्र अखंड चालू आहे. ह्या चक्रात असंख्य जीव सापडले आहेत. जो जन्माला आला तो मरणाच्या दारी सापडलाच. जगात सर्वाना ह्या मागनिच जावयावे आहे.

ह्या जगात सर्वच नाशवंत आहे. आपण दुसऱ्याची सुतीस्तोत्रे गाण्यात काहीच अर्थ नाही. मानवाची किंती फोल आहे. श्री साईबाबांची भक्ती व सुतीच श्रेष्ठ आहे. श्री साईबाबांना आळवून त्यांचेच नामस्मरण सर्वात श्रेष्ठ आहे. आपण खरे तेच बोलले पाहिजे. जे असत्य आहे ते काया वाचा मनाने टाळलेच पाहिजे. सत्याची कास कधीही सोडायची नाही.

चिंतनात श्री साईबाबांचे स्मरण नाही, बाबांची सुती नाही, कर्मात बाबांची पूजा नाही ते सर्व फोल आहे. बाबांच्या नामस्मरणात हित आहे. पुन्हा पुन्हा बाबांच्या भक्तीचे पारायण केले पाहिजे. हाच भक्तीचा खरा मार्ग आहे. बाकी सर्व फोल आहे.

शेवटचा निष्कर्ष असा आहे की, ह्या जगात आपल्याला, सुख देणारे बाबांच्या भक्तीशिवाय काही नाही. आपले म्हणता येर्इल असे काही नाही. जे आपले म्हणावे त्याची शाश्वती नाही, फक्त श्री साईबाबा आपल्या हक्काचे आहेत. त्यांना भक्तीमागणी आपलेसे करावे. ते आपल्याला कधीही सोडणार नाहीत. म्हणून श्री साईबाबांची अखंड भक्ती करा.

नमस्कार तुजला साईनाथा

नमस्कार तुजला साईनाथा ।

दुःखहर्ता, तव भक्तांच्या नाथा ॥ धू० ॥

संसार, सागरी आम्हा तारिल तुझीच नौका ।

ये ना धावुनी आता मारितो मी तुजला हक्का ।

आकाश फाटले ठिगळ कुठे लावू आता ।

दे तुझ्या मायेचे विशाल पांधरूण आता ।

नमस्कार तुजला साईनाथा

दुःखहर्था, तव भक्तांच्या नाथा ॥ १ ॥

तुफानापुढे ज्योत तेवणार किती काळ ।

विझुन जाईल क्षणार्थात नव टिके ती फार काळ ।

थांबवूनी तुफाना सांभाळ तीला जगन्नाथा ।

गुरफटलो संसारी, सोडवी तूच दीनांच्या नाथा ।

नमस्कार तुजला साईनाथा

दुःखहर्ता, तव भक्तांच्या नाथा ॥ २ ॥

— कु. पंकज विठ्ठल साठम.

गंगाबाई मॅन्शन, परेल,

भोईवाडा, मुं. - ४०००१२.

श्री. खापडे यांची शिरडी दैनंदिनी

अनुवादक - साईनंद

शुक्रवार ४-१-१९९२

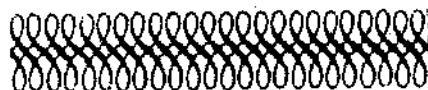
आज सकाळी मी लवकर उठलो. प्रार्थना केली आणि अमरावतीला परतण्याकरिता परवानगी घेण्यासाठी साई महाराजांकडे जाण्यास माझा मुलगा आणि गोपाळराव डोरले यांना मी सांगितले. आमच्या ह्या संभाषणात माझ्या पळीने हस्तक्षेप केला व पौष पौर्णिमे सारखा पवित्र दिवस असल्याने निधण्यास विरोध केला. तिच्या प्रतिपादनाला महत्त्व दिल्याने परवानगीच्या प्रश्नावर त्यावेळी पुढील चर्चा झाली नाही. नेहमीप्रमाणे बाहेर पडत असताना मी साई महाराजांना पाहिले आणि ते परतल्यावर मी मशिदीत गेलो. मधल्या वेळात मी रामायणाचे वाचन केले. दुपारच्या आरती नंतर आम्ही परतलो आणि जेवण झाल्यानंतर मी गप्पागोष्टी करण्याकरिता बापुसाहेब जोगांबरोबर बसलो. त्यानंतर पुढ्हा रामायण वाचण्यास प्रारंभ केला. सायंकाळी पाच वाजल्यानंतर मी साईमहाराजांकडे मशिदीत गेलो त्यावेळी ते आवाशत फेरफटका मारीत होते. माझी पळीही येथे आली. काही वेळाने बाबा आपल्या जागी आसनस्थ झाल्यावर आम्ही त्यांच्या सभोवताली बसलो. दिक्षित आणि त्यांची पळीही आली होती.

शुक्रवार ५-१-१९९२

रात्री व्यवस्थित झोप लागली नाही तरीदेखील मी आज सकाळी लवकर उठलो. मी काकड आरतीला उपस्थित राहिलो. साईमहाराज उत्साही मनःस्थितीत होते. माझा मुलगा बाबा आणि गोपाळराव डोरले त्यांच्याकडे गेले. त्यांना पाहताच साई महाराजांनी त्यांना जा असे सांगितले. त्यांची ही परतण्याकिषीयीची परवानगी समजून माझा मुलगा बाबा व गोपाळराव डोरले यांनी बाळाभाऊचा टांगा भाड्याने घेतला व ते निघून गेले. मी प्रार्थना केली आणि साई महाराज बाहेर जाताना व पुढ्हा परताना मी त्यांना पाहिले. ते अत्यंत उत्साही मनःस्थितीत होते. आज बरेच लोक आले. दुपारची आरती व नेहमीप्रमाणे जेवण झाल्यानंतर मी थोडावेळ पहुडलो. त्यानंतर दिक्षित वाचत असलेले रामायण ऐकण्यास बसलो. त्यावेळी सर्वश्री उपासनी, भीष्मा, माधवरावही उपस्थित होते. त्यानंतर सुमारे पाच वाजता मी, भीष्मा आणि माझा मुलगा बलवंत यांच्यासोबत साईमहाराजांच्या दर्शनास गेलो. त्यांनी, त्यांची तब्बेत कशी ठीक नव्हती व आजाराकिषी विनोदबुद्धीने सांगितले. बाळाभाऊ जोशीने भाजलेले हरभरे आणले होते. साईमहाराजांनी त्यापैकी काही खाल्ले व शिल्लक राहिलेले हरभरे उपस्थितांना वाटले. साईमहाराज फेरफटका मारण्यास जेव्हा बाहेर पडले तेव्हा आम्ही चावडीशेजारी उभे राहिलो. त्यानंतर नेहमीप्रमाणे वाड्यात आरती केली, भीष्माचे भजन झाले आणि दिक्षितांच्या रामायणातील दोन पाठ वाचून झाले. धुळीयाहून आज काही लोक येऊन गेले.

शनिवार ६-१-१९६२

दिवस उजाडण्यापूर्वी काही काळ अगोदर मी उठलो. नेहमीप्रमाणे प्रार्थना संपविली आणि साईमहाराजांच्या दर्शनास गेलो. ते गेल्यानंतर मी बाळासाहेब भाटे यांच्याकडे गेलो. त्यांच्याकडून मराठी भाषेतील रंगनाथ स्वामीचे योगवसिष्ठ ह्या पुस्तकाची त्यांच्याकडील प्रत मी घेतली व माझ्या मुक्कामी मी परतलो. परंतु त्यानंतर रामायण वाचण्यास सुरुवात केली. दुपारच्या आरतीला आम्ही सर्व उपस्थित होतो. नेहमीप्रमाणे आम्ही आमचे जेवण घेतले. मला पहुंचण्याची इच्छा नव्हती. परंतु झोप अगदीच अनिवार झाल्याने; जबळपास दोन तास मी झोपलो. त्यानंतर दिक्षितांचे रामायणाचे वाचन झाल्यावर साईमहाराजांच्या दर्शनाकरिता मी मशिदीत गेलो. त्यावेळी ते उत्साही मनःस्थितीत होते. त्यांच्याशी बातचीतही झाली. नेहमीप्रमाणे सांयकाळी वाढ्यात आरती झाली. त्यानंतर आम्ही शेजआरतीला चावडीत उपस्थित राहिलो. साईमहाराज असाधारण आनंदी मनःस्थितीत होते. त्यांनी मेघाला गूढ खूण केली; जिला योगात 'दृष्टीपट' असे संबोधिले जाते. धुळीयाहून एक फलज्योतिषी आला, तो उपासनींचा पाहुणा असून तो वाढ्यात राहायला आहे. रात्री भीष्मांचे भजन व दिक्षितांचे रामायणाचे वाचन झाले.

“साईगुरु”

साईगुरु माझे कल्पतरू
कल्पनेच्या आठवणीला किती आवरू।
मृगजळामागे धावले जरी लेकरू
साईची दूरदृष्टी लेकरास धरी सावरू।
साईगुरुच्या कृपादृष्टीने दुःखाचे बलय दूर करू
या बहुरंगी जगी सर्व संकटावर मात करू।
जग हे सर्व असे बंदिस्त शाळा
तेथे कोण-कोणास घालेल आळा।
प्रत्येकाचा आप-आपला ढंग न्यारा
साईकृपाच भक्तास दाखवी योग्य किनारा।
साईलिलाचे प्रताप क्षणोक्षणी आत्मसात करू
सत्यनिष्ठ, स्वाभिमान, एकत्रमतेने आम्ही जगी वावरू.

— कु. सिंधु रंगराव थोरात
बिन. ४८/२३१२, गांधीनगर,
गुलमोहर को.ओ. सोसायटी,
बांद्रा (पूर्व), मुं. - ४१.

रामाचे रामफळ, सितेचे सीताफळ लक्ष्मणाचे....?

— श्री. मधुसूदन वामन करंबेककर
रघुनाथ निवास,
चेंबूर (गांवठाण),
मुंबई-४०० ०७१.

सुमारे पंचवीस-तीस वर्षांपूर्वीची गोष्ट आहे. आम्ही सर्व मंडळी गप्पा मारीत होतो. गप्पा रंगात आल्या व रामायणावर विषय आला. रामाचे रामफळ, सितेचे सीताफळ, लक्ष्मणाचे काय? त्यावेळी आमच्या आजोबांचा एक शिष्य, सुतार वगापैकी पटकन् बोलला 'लक्ष्मणाचे सेवाफळ'. हा कमनि सुतार होता खरा पण अत्यंत भक्तिमार्गी होता. रामविजय नित्य वाचणे, गुरुवर अढळ श्रद्धा व सेवा हा त्याचा आनंदाचा मार्ग होता. त्याचे नाव भागोजी सखाराम पांचाळ असे होते. त्याने दिलेले उत्तर किती समर्पक आहे ह्याचाच विचार करावयाचा आहे.

साईभक्त, साईरामायण वालिकी श्री. हेमाडपंत ह्यांनी लौकिकदृष्ट्या व पारमार्थिक दृष्ट्या रामफळ व सीताफळ ह्यांची तुलना करून त्यातील मतितार्थ 'श्री साईसत् चरितात्' दिला आहे. सेवाफळ हे उंबराचे फुलासारखे अदृश्य असून फलप्राप्तीत सर्वांहून श्रेष्ठ आहे. त्याच्या आधारावर विश्वाचे रक्षण होते. मग सर्व फळांत त्याला श्रेष्ठ गणले तर अतियशयोक्ती नाही.

श्रीलक्ष्मणाने रामसेवे व्यतिरिक्त कशाचीही अपेक्षा केलेली नाही. १२ वर्षे पर्यंत निराहार, खोसुख व निद्रा ह्यांचा त्याग करून रामसेवा केली. म्हणून इंद्रजीत त्याचे हातून मारला गेला. श्रीरामालाही इंद्रजीत मारणे कठीण होते.

श्री ब्रह्मदेवाच्या आज्ञेने 'काल' मनुष्यरूप धारण करून आयोध्येला आला. व त्याने श्रीरामाची भेट घेऊन 'मला आपणाशी एकांतात भेटणे आहे मात्र तेथे दुसरा कोणीही येता कामा नये' अशी अट घातली. श्रीरामांनी ती अट मान्य करून पहाऱ्याकरिता श्रीलक्ष्मणाची निवड केली. व तू कोणालाही आत सोडू नको, आज्ञा भंग झाल्यास देहान्त प्रायश्चित्त होईल असे ठाम बजावले. नंतर श्रीरामांची व काळपुरुषाची भेट एकांतात होऊन चर्चा सुरु झाली. 'श्री ब्रह्मदेवांनी आपणास वैकुंठात येण्याबद्दल विनंती केली आही. आता येथील काय झाले आहे तरी त्यांना आपण कृपया निरोप द्यावा.'

हा 'दोघांचा संवाद चालू असता, दुर्वास मुनी रामाला |भेटण्याकरिता आले व लक्ष्मणाला म्हणाले, 'मला ताबडतोब रामदर्शन दाखव.' |श्री लक्ष्मण म्हणाला, "श्रीराम कामात व्यग्र आहेत तूर्त तरी दर्शन होणे कठीण आहे. आपण कृपया थोडे थांबावे." हे ऐकताच श्री दुर्वास कोपायमान झाले व म्हणाले, "मला आताच राम दर्शन दाखव नाहीतर रामवंश अयोध्येसह भस्म करून टाकीन." हे महाभयंकर वाक्य ऐकताच श्रीलक्ष्मणांनी विचार केला की, 'सर्व अयोध्येचा नाश होण्यापेक्षा माझाच झाला तर चांगले. माझा प्राण जाऊन अयोध्या सुरक्षित रहात असेल तर ती माझी मातृभूमी

असल्यामुळे मला त्याबद्दल आनंदच होईल'. लक्षण सरळ रामाजवळ गेला. श्रीराम व काल यांची बोलणी बंद झाली. श्री दुर्वास मुनींची चौकशी करून त्यांना भोजन देण्यात आले. श्री काल पुरुषही रामांना वंदन करून निघून गेला.

नंतर श्रीरामांनी सभा घेऊन झालेली हकिगत सर्वांना सांगितली व वसिष्ठ संमतीनुसार श्रीलक्षणाने देहदंड सोसला पाहिजे असे ठरले. राजकर्तव्य ह्या दृष्टीने रामांनी शिक्षा ठोठावली. श्रीरामांनी आपला वध करणे हे रामाला दुःख देण्यासारखे होईल असा विचार करून श्री लक्षणाने शस्य नदीत प्रवेश करून प्राणायामाने देह सोडून सेवाफलाचे फळ अयोध्येला देऊन सर्वांचे प्राण वाचविले.

साई रामायणात 'श्रीसाई' 'राम' तर म्हाळसापती भगत 'श्रीलक्षण' होते. श्री साईच्या सेवेशिवाय त्यांना कसलीही आवड उरली नक्ती. द्रव्यापासून ते दूर होते व श्री साईही इतरांना त्यांना द्रव्यमोह करू नका म्हणून सांगत असत.

श्री साई समाधीमध्ये 'एकनंदी' प्रथमच दृष्टीला पडतो. तो कोणी स्थापन केला, का केला? याची माहिती मिळत नाही. श्री. चेंदवणकर यांनाही मी पुष्कळ वेळा विचारे ते माहिती काढून सांगतो असे म्हणाले परंतु अजून त्याचा योग आला नाही.

मला मात्र हा नंदी 'श्री म्हाळसापती भगत' वाटतो. बाबांना पडणारे हार, शाली, असंख्य भत्तांनी गाईलेली सुती पाहून आनंद वाटतो. माझे जवळ कोणी येत नाही, मला कोणी हार घालीत नाही, भक्त माझी उपेक्षा करीत आहेत हे विचार करावयास म्हाळसापतींना वेळ कुठे आहे? अखंड साईचिंतन व पडेल ती साई सेवा करण्याकरिता नंदी वाट बघतो आहे. बाबांचा देह तीन दिवस मांडीकर घेऊन त्याचे रक्षण करण्याचे दिलेले वचन श्री म्हाळसापतींनी पूर्ण केले त्यावेळी बराच वादंग निर्माण झाला. पण जिद्दीने म्हाळसा लक्षणाने रक्षण केले म्हणूनच पुढे श्री साई रामायण झाले हे सर्वांना श्रुत आहे.

एक वेळेला स्वप्रात एक आर्त इसम आला व मला विनवू लागला, तुम्ही माझेबरोबर शिर्डीला या, तुमचा सर्व खर्च मी करतो, पण त्यामुळे माझे काम होईल. जर नंदी बोलला तर बाबांची पूर्ण कृपा माझ्यावर होईल व आपण आलात तर नंदी निश्चित बोलेल, तेव्हा कृपा करून माझेबरोबर चला. मी त्याचे बरोबर शिर्डीला गेलो. शिर्डीला समाधि मंदीरापेक्षा माझा ओढा 'द्वारकामाईत' आहे. स्वप्रातही मी 'द्वारकामाईत' गेलो. तेथे एक नंदी दिसला. मी गेल्यावर त्याने मला दुंगून तो माझे डोक्यावरून उडी मारून गेला. येथे स्वप्र संपले. पण तेथपासून नंदीबद्दल उत्सुकता वाढली. पूर्वीसारखे नंदीबद्दल वाटत नसे पण ज्याने श्री साई सेवा अनेक संकटांना तोंड देऊन केली ते म्हाळसापती नंदी रूपाने समाधीत तर नाहीत ना? असे वारंवार वाटते.

धन्य रामकालीन लक्षण, आणि धन्य साईकालीन म्हाळसापती लक्षण.

बालसाई भक्तांसाठी कथा

साईबाबांचे प्राणी-प्रेम

— सौ. भावना जेऊरकर
डॉबिवली (पश्चिम).

बाळगोपाळांनो! दिवाळीच्या सुट्टीत तुम्ही खूप खूप फटाके उडवता होय ना! फटाके उडविताना तुम्ही देहभान विसरून जाता. भुईनळे, फुलबाज्या उडविताना नकळत बडवड गीत म्हणता,

‘दिन दिन दिवाळी, गाई म्हशी ओवाळी!

गाई म्हशी कुणाच्या? लक्ष्मणाच्या---’’ वैर वैर खरे ना!

दिवाळी अनु गायी-म्हशीचा काय बरे संबंध? आहे ना. खूप अर्थ आहे या ओळीत. पूर्वी घरची गुरे हीच मोठी संपत्ती मानली जायची. ज्याच्याजवळ स्वतःच्या मालकोची जेवढी जास्त गुरे तेवढा तो जास्त श्रीमंत मानला जाई. गुरे म्हणजे धन. दिवाळी सारख्या मोठ्या सणाला आपण या धनाची पूजा करतो. हाच अर्थ वरील बडबड गीतात आहे.

गायी-म्हशी ही गुरे म्हणजे प्राणी. तुम्हाला प्राणी खूप आवडतात होय ना? प्राणी संग्रहालय पहाण्यास तुम्ही नेहमीच उसुक असता. पण त्या सर्व प्राण्यांवर तुम्ही मनापासून प्रेम करता का रे? काही मुले तर मुद्दाम ह्या प्राण्यांची छेड काढतात, त्यांना त्रास देतात अनु आनंद मानतात. जो प्राणी आपल्याला त्रास देत नाही त्याला त्रास देण्यात काय अर्थ? म्हणूनच साईबाबा प्राण्यांवर किती प्रेम करीत त्यांच्याशी कसे वागत याची कथा तुम्हाला सांगणार आहे.

चला तर! आपण शिर्डीला जाऊया. हे बघा, दुतर्फा घनदाट हिरवेगार निवृक्ष दिसू लागले. ते पहा, पिवळेधमक समाधि मंदीराचे कळस दर्शन. या समाधि मंदीराच्या डाव्या बाजूला आहे भक्त निवास. तेथे एका वाघाची पहा बरे समाधि दिसते आहे ना! याच वाघाची तुम्हाला गोष्ट सांगते हं! ऐका नीट कान देऊन.

साईबाबा हयात असताना एक गावकरी त्या वाघास घेऊन द्वारकामाईत आला. तो वाघ खूप म्हातारा व आसञ्चरण झाला होता. बरेच दिवस आजारी होता. त्याचा मालक औषध करून करून कंटाळला तेव्हा त्याला कोणी सांगितले की, शिर्डीला एक फकीर आहे त्याच्याकडे तू त्याला घेऊन जा. म्हणून तो आजारी वाघाला घेऊन बाबांजवळ आला. द्वारकामाईत बाबांच्या अभितीभोक्ती नेहमीच भक्त मंडळी बसलेली असत, ती त्या वाघाला बघून घावरली, अनु दूरवर पळू लागली. बाबा मात्र नेहमी प्रमाणे शांत होते. वाघ बाबांजवळ आला अनु त्याने एवढ्याने डरकाळी फोडली की क्षणभर असे वाटले की आता हा वाघ सगव्यांना खाऊन टाकणार! पण झाले भलतेच. त्यावाघाने बाबांच्या पायाशी चक्र लोटांगण घातले. बाबांनी त्याला प्रेमाने थोपटले, त्याच्या पाठीवरून मायेने हात फिरविला अनु काय आश्यर्च! त्या आजारी वाघाने बाबांच्या पायाशीच प्राण सोडला, बघता बघता तो गतप्राण झाला. त्याची आठवण रहावी म्हणून

बाबांनी भक्तंकडून एक खड्डा खणून घेतला, तेथे त्याला पुरले. आज तेथे बाधाची समाधि बांधली असून त्या समाधीवर बाधाची प्रतिकृती स्थानापन्न केली आहे.

चला आता आपण द्वारकामाईत जाऊया! ही पहा धुनी. पूर्वीची ही मशिद. पूर्वी पडकी मोडकी अशी ही मशिद होती. बाबा येथेच रहात. याठिकाणी धुनीच्या शेजारी हा कोळंबा पाहिलात का? बाबा रेज पाच घरी भिक्षा मागून आणीत. आणलेले भिक्षान्न येथे कोळंब्यात ठेवत. थोडेसे आपण खात. काही भक्तपण प्रसाद म्हणून थोडेसे अन्न खात. उरलेले अन्न खाण्यासाठी कुळी, मांजरी इतर जनावरे, पक्षीगण येत. पण बाबा कोणासही “हडहड” करत नसत. ते अन्न सर्व प्राणी खात, समाधानी पावत.

एकदा तेथे भिंतीवर एक पाल चुकचुक करत होती. बाबा म्हणाले, “आज या पालीला तिची बहिण भेटणार. थोड्या वेळाने एक भक्त औरंगाबादेहून बाबांच्या भेटीसाठी आले. त्यांच्या पिशवीतून एक पाल बाहेर पडली ती सरसर भिंतीवर गेली. काय गंमत! दोन्ही पाली एकमेकींना भेटल्या अन् भिंतीवर एकमेकींच्या मागे आनंदाने फेण्या घालू लागल्या. बाबा कौतुकाने त्या पालीकडे बघत होते.

आता आपण जाऊ या लेंडी बागेत बरं का! ही बाग बाबांच्या स्वकष्टाचे प्रतीक आहे. आज येथे हे विशाल वृक्ष दिसतात ना? ते सर्व बाबांनी आपल्या हाताने लावलेले आहेत. त्यांना पाणी घालून वाढविलेले आहे. अशा या बागेत बाबांचा आवडता घोडा ‘श्यामसुंदर’ चिर विश्रांती घेत आहे. नावाप्रमाणे हा घोडा खूप सुंदर होता. उंचपुण, तगडा, धृष्टपृष्ठ, केसाळ व झूपकेदार लांब शेपटीचा होता. ज्यावेळी बाबांची मिरवणूक काढली जायची तेव्हा या श्यामसुंदर घोड्याला तन्हेतन्हेची आभूषणे घालून पाठीवर भरजरी झूल घालून सजविले जाई. हा घोडा बाबांच्या समोर दोन पायांवर उभा राही, नाच करे, नंतर पुढील दोन पाय मुडपून मान पायाशी लावून बाबांना वंदन करी. मग बाबा प्रेमाने त्याच्या पाठीवर थोपटीत, कानाशी काहीतरी गुणगुणत. त्याच्या आयाळवरून हात फिरवित. त्याने केलेली बाबांची सेवा बाबांनी जाणली. त्याच्या मृत्यूनंतर बाबांनी त्याला लेंडी बागेत पुरावयास सांगितले. आज येथे समाधि बांधून त्यावर घोड्याची प्रतिकृती स्थापन केली आहे.

बाबा माणसांइतकेच प्राण्यांवर, पक्ष्यांवर, फुलझाडांवर प्रेम करीत. या सर्वांना आपले मानून त्यांच्यावर प्रेमाचा, मायेचा वर्षाव करीत. कोणालाही ते “हडहड” करत नसत.

बाळांनो! तुम्हीण मुक्या प्राणीमात्रांवर, निसर्गावर दया, प्रेम करणार ना आता?

बाळाभाऊ गुरुव साईचरणी विलीन

साईभक्त श्री. बाळाभाऊ पिलाजी गुरुव (माजी रोखपाल, श्री साईबाबा संस्थान शिरडी) यांचे शनिवार दि. ७-६-१९८६ रोजी शिरडी येथील निवासस्थानी वृद्धापकाळामुळे देहावसान झाले. मृत्यूसमयी त्यांचे वय ९० वर्षे होते. श्री साईबाबा मृतात्यास चिरशांती व सदगती देवो. त्यांच्या कुटुंबियांच्या दुःखात श्री साईबाबा संस्थान सहभागी आहे.

विश्वव्यापी देव-सद्गुरु साईनाथ

— सौ. संगीता गोडबोले

(एम.ए.बी.एड.)

प्राधिकरण, 'परिमिल'

पुणे - ४११०४४.

'गुरुर्बन्हा गुरुर्विष्णु गुरुर्देवो महेश्वरः ।

गुरुः साक्षात् परब्रह्म तस्मै श्रीगुरुवे नमः ॥

या श्लोकातून गुरुची महती किती उच्च कोटीची आहे हे समजून येते. गुरु, ब्रह्म, विष्णु, शिव आहे. एकदेव नव्हे तर साक्षात् परब्रह्म म्हणजे गुरुच आहे.

साईनाथ हे खरोखरीच ब्रह्मरूप होते. व आजही या चराचरात ते व्यापून राहिले आहेत. म्हणूनच दासगणूनी आपल्या स्तवनमंजरीमध्ये म्हटले आहे, "आपण जातगोतातीत! सद्गुरु जी का सत् । तीच तुम्ही साक्षात् ।" (ओवी ७२)

सद्गुरु म्हणजे परब्रह्म. या ब्रह्माचे सगुण रूप म्हणजे साईनाथ. आपल्यासारख्या असंख्य पामरांना, जे अज्ञानी आहेत, ज्ञानाचा प्रकाश देण्यासाठीच साईनाथ शिर्डी ग्रामी अवतारले.

सध्याच्या कलियुगामध्ये परब्रह्मच असणाऱ्या अशा या साईनाथांचे गुरुचरण ज्यांना लाभले ते खरोखरी भाग्यवंत. अशा या साईनाथांची पूजा त्यांना ज्यांनी गुरुस्थानी मानले ते साईभक्त गुरुपौर्णिमेला करतात.

पण दरवर्षी शिर्डीला जाऊन साईनाथांची घोडशोपचारे पूजा केली, भजन केले, वा घरीही पूजा केली म्हणजे आपणाला 'गुरु' प्राप्त झाला का? साईसद्भक्तांनो, या गुरुपौर्णिमेच्या निपित्ताने थोडासा विचार करून पहा. ही पूजा, नामस्मरण, भजन, पोथीवाचन आदि तर आपण करणारच आहात. पण त्याहीपत्तिकडे साईनाथांनी जी शिकवण दिली ती जास्तीत जास्त आचरणात आणण्याचा प्रयत्नही आपणास करावयास हवा. आजच्या व्यवहारी जगामध्ये हे कठीण आहे. पदोपदी भ्रष्टाचार, मोह, अज्ञानाचा अंधकार आहे. तथापि, साईसद्भक्तांना प्रयत्न केल्यावर हे अशक्य मात्र नाही असे मला वाटते.

स्वतः साईनाथांचे विचार पायरी पायरीने का होईना आचरणात आणावेतच. आणि याचबरोबर दुसऱ्यानासुद्धा साईनाथांच्या उपदेशप्रमाणे वागण्यास प्रवृत्त करावे. ही सुद्धा खरोखरी सध्याच्या कलियुगातील फार मोठी 'गुरुसेवा' असे म्हणावे लागेल.

अशास्तिने साईनाथांच्या उपदेशप्रमाणे आपण आचरण केल्यास आपले व्यक्तिमत्त्व खरोखरीच समृद्ध व सर्वांगाने परिपूर्ण बनेल. जीवनामध्ये सुसंवादित्व व सुकरता येईल. मनःशांती तर मिळेलच. व जास्तीत जास्त व्यक्तींनी असे आचरण केल्यास विश्वशांतीचे महान् कार्य साईनाथांनीच केले असे म्हणावे लागेल. आपापसातील झगडे व इतर अनेक निर्माण होणाऱ्या समस्या या साईच्या आचरणाची मूल्ये मनावर जोपासली गेल्याने निर्माणच होणार नाहीत.

साईनाथ हे सान्या जगाचे नेते होते. एखादया नेत्याला वा राजाला फक्त स्वतःच्याच देशात मान मिळतो. पण ह्या संतांची किती सर्व विश्वाला व्यापून राहिली आहे. म्हणूनच साईनाथ हे हिंदूधर्मचिंच नाही, फक्त भारतीयांचेच नव्हे, तर सान्या विश्वाचेच गुरु म्हणून त्यांना मानावे लागेल.

आता साईनाथांनी जी शिकवण दिली, त्यातील काही वचने फक्त सांगत आहे.

१) साईनाथांचा महान् गायत्रीमंत्र म्हणजे 'श्रद्धा व सबुरी' हा होय. अनन्य श्रद्धेने साईनाथांचे पाय तुम्ही एकदा धरत्यावर लौकिक जीवनातील बरीचशी दुःखे नष्ट होणारच. पण याच बरोबर मनःशांतीही मिळेल.

२) शिर्डीला आपण गेलात तर तेथे आरतीच्या वेळी आपल्या शेजारील व्यक्ति पहा, किती तन्यातेने ती आरती म्हणत असेल. ती व्यक्ति आपल्या जातीची नसेल, तिची भाषा, पोषाख अन्य असेल, पण अंतरीचा भाव मात्र सर्वांचा एकच आहे. ही 'एकत्राची भावना' व 'सर्वसमभाव' ही साईनाथांची महान शिकवण आहे. सर्व जाती, धर्म, पंथ, भाषा किंवडुना राष्ट्रीयत्वसुद्धा विसरून 'आपण सर्व परमेश्वराची लेकरे' या भावनेने साईभक्त शिर्डीला साईनाथांच्या पायाशी लीन होतात. अशी एकता इतरत्र क्वचित्तच दिसेल. म्हणून मानवधर्माची भावना आपण वाढवून त्याप्रमाणे आचरण केले पाहिजे. इतरांना आचरण करण्यास प्रवृत्त केले पाहिजे.

३) साईनाथांची महान शिकवण म्हणजे सर्व प्राणिमात्रांवर दया, प्रेम करणे. साईनाथांनी कुत्र्याला सुद्धा मारू नये असे सांगितले. त्यातही त्यांना परमेश्वर वाटतो. सध्याच्या काळात या उपदेशाचे जरी आचरण केले तरी कितीतरी समस्या आपोआप सुटतील वा त्या निर्माण होणारच नाहीत. कारण सर्व चराचरात परमेश्वर भरून राहिल्याने आपण परमेश्वराचा जसा विचार करतो तसा इतरांचाही करू लागू व यामुळे काया, वाचा, मने करून आपण कोणालाही दुःखी करणार नाही. आपल्या हातून कधी दुष्कृत्य होणारच नाही.

४) गुरुविण ज्ञान वा परमार्थ।

नाही शास्त्रार्थ दृढ केला॥ (अ. २ ओ. १९१)

प्रत्येक माणसाला गुरु हा मानवाच लागतो. गुरु शिवाय कोणतेही ज्ञान अपुरे आहे. पारमार्थिक ज्ञानातील अंतिम उद्देश्य म्हणजे मोक्ष. म्हणजे त्या परब्रह्मस्वरूप सद् तत्वाचे ज्ञान, अर्थात् साक्षात्कार. हे शब्दांपलिकडचे आहे. कारण श्रुतीने सुद्धा 'नेति नेति' म्हणून सांगितले आहे. हे ज्ञान अनुभवसिद्ध आहे. व ते सदगुरुविनां शक्य नाही.

'ब्रह्मासि जे ब्रह्मण।'

ते नाही सदगुरुविण।

कुखंडावे पंचप्राण।

अनन्य शरण रिघावे। (अ. १ ओ. ५४)

आपल्या साईसच्चरिताचे लेखक श्री. दाभोलकर यांच्या मनातही प्रथम 'गुरु' का मानावा? याविषयी मनात शंका आली होती. संशापि, साईनाथांनी हे ओळखून काकासाहेबांना वाढ्यात कशावरून वादावादी चालली होती? हे विचारले आणि श्री. दाभोलकरांचे

'हेमाडपंत' म्हणून नामकरण केले. याचे कारण त्यांचा अभिमान गळून जावा हेच होते.

तसेच, प्रत्यक्ष साईनाथांनी सुद्धा स्वतःकडे मोठेपणा वा अहंकार न घेता, 'हे माझ्या गुरुचे स्थान' म्हणून सांगितले. जगाचा गुरु असणाऱ्या साईनाथांनी सुद्धा गुरुचीच महती सांगितली नाही का?

५) साईनाथांची उदी आपण रोज लावतो. ही उदी आपणाला काय सांगते? शेवटी प्रत्येक माणसाच्या शरीराची राख ही होणारच. म्हणूनच या नरजन्माचा जास्तीत जास्त उपयोग करून घे. परमार्थात वेळ घालव.

पण, याचबरोबर दुसऱ्या एका दृष्टिनेही साईनाथांच्या उदीचे फार महत्व आहे. उदीने आपले रोग बरे होतात. लौकिक जीवनातील अडीअडचणी दूर होतात. पण ती लावताना थोडासा विचार करून लावा. दासगणूनी फार मार्मिक शब्दात म्हटले आहे -

"धूपद्रव्यास अग्नीचा। स्पर्श होताक्षणी साचा।

सुवास सदगुण तदर्गीचा। जात त्याला सोडून।

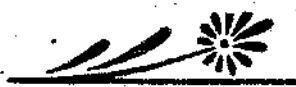
तुमच्यापुढे उलटे होते। घाण तेवढी अग्नीत जळते।

सदगुण उरती पाहण्याते। अक्षर्योचे जगास ॥"

(ओवी ११६, ११७)

याठिकाणी आपल्या मनातील कुस्तिपणाचा म्हणजेच घडरिपु - काम, क्रोध, मोह, मद, मत्सर यांचा धूप जाळावयास सांगितला आहे. या सदगुरुच्या व्यातिरिक्त व्यवहारात जेथे धूप जाळला जातो तेथे धूपाचा अग्नीस स्पर्श झाल्यावर त्याचा सदगुण सुवास त्याला सोडून जातो. पण येथे साईनाथांपाशी उलटे आहे. घाण फक्त अग्नीत जळते व सदगुण लोकांच्या दृष्टीस येतात. म्हणूनच ही उदी फार प्रभावी आहे व साईभक्तांना ती खूप काही शिकवून जाते.

म्हणूनच या गुरुपौर्णिमेच्या निमित्ताने आपण सर्व साईभक्तांनी साईच्या निदान या पंचशीलाचे आचरण करण्याची प्रतिज्ञा करू छ, साईच्या उपदेशाचा जास्तीत जास्त प्रसार करून लोकांना त्याप्रमाणे आचर करण्यास प्रवृत्त करूया.

श्रीसाईबाबा व गीतासार

— कै. श्री. पु.कृ. धुपकर

२१७/६, जवाहर नगर,

गोरेगाव, मुंबई - ६८८

आपण जर विचार केला तर असे दिसून येते की, श्रीसाईबाबा शिर्डीस-प्रगट झाल्यापासून ते १९१८ च्या दसऱ्यापर्यंत त्यांची राहणी, करणी व कागणे हे गीता तत्वज्ञानप्रमाणे होते. अहंकाराचा नाश, सर्व प्राणीमात्रावर प्रेम, आलेल्या भक्तांना सन्मार्गाला लावणे, सर्व मनुष्य जातीचे भले कसे होईल हे बघून ल्याप्रमाणे आचरण

ठेवणे, कर्तव्य करत असताना ईश्वर चिंतन करून त्याचे श्रेय आपल्याकडे न ठेवता ईश्वरार्पण करणे, आपल्याकडे कमीपणा घेऊन सर्वांची सेवा करणे व करत राहणे ह्यातच त्यांची सत्तर वर्षे गेली. भक्त त्याना ईश्वराचा अवतार मानत होते, ते मात्र आपण ईश्वराचे बंदे गुलाम आहोत असे सांगत. आपण जन्माला आलो ते कशाकरिता ह्याची जाणीव ते आपल्या वागण्यावरून लोकांना दाखवत असत. सर्वत्र समबुद्धी ठेऊन सर्व प्राणीमात्रांचे हित करण्याविषयी तत्पर होऊन अनिवार्य, अव्यक्त, सर्वव्यापी, अचिन्त्य, अविकार्य, अचल व नित्य अशा निर्गुण ब्रह्माची उपासना त्यांची मनोमन चालत असे.

“गीता: थेतु सर्वाणि कर्माणि मयि संन्यस्य मत्पराः ।

अनन्यनैव योगेन मां ध्यायन्त उपासते ॥” अ-१२/६

श्रीकृष्ण अर्जुनाला सांगतात, जे भक्त मत्परायण होऊन व आपली सर्व कर्मे मला अर्पण करून अनन्यभावाने माझे ध्यान करतात. त्या भक्तांचा विलंब न लावता मी त्यांचा त्वात उद्धार करितो. श्रीसाईबाबांनीही हेच सांगितले आहे. मग जो गाई वाडेकोडे। माझे चरित्र माझे पवाडे। तयाचिया मी मागे पुढे। चोहोँकडे उभाच ॥ कोणीही केल्या माझे कीर्तन। तयासी देर्इन आमंदधन। नित्य सौख्य समाधान। सत्य वचन मानवे ॥ जो मजलागी अनन्य शरण। विश्वासयुक्त करी मद्भजन। माझे चिंतन माझे स्मरण। तयाचे उद्धरण ब्रीद माझे ॥ गीतेत अध्याय ॥९ ॥

“अनन्याभिन्नायनो । मां ये जना: पर्युपासते ।

तेषां नित्याभियुक्तानां योगक्षेमं वहाम्यहम् ॥२२ ॥

श्रीकृष्णाने गीतेत दिलेले वचन श्रीसाईबाबा तंतोतंत पाळत होते. व अजून पासष्ट वर्षानंतर पाळत आहेत.

“माझिया भक्ताचे धामि । अन्न वस्त्रात नाही कमी ।

ये अर्थीं श्रीसाई दे हमी । भक्तांसी नेहमी अवगत ॥

मज भजसी जे अनन्यपणे । सेविती नित्याभियुक्त मने ।

तयाचा योगक्षेम चालविणे । ब्रीद हे जाणे मी माझे ॥

हेचि भगवद्गीता वचन । साई म्हणती माना प्रमाण ।

नाही अन्रवस्त्राची वाण । तदर्थ प्राण वेचुं नका ॥

श्रद्धायुक्त अंतःकरणाने आपण श्रीसाई मंत्र जपु या. आपल्या बाबतीत श्रीसाईची योजना काय आहे ती आपल्याला कळायची नाही पण वेळ आंली की, ‘आपली सर्व कामे सुख्लीत होत जातील हे निश्चित!

“तत्पर तुझ्या या जे ध्यानीं । अक्षय त्यांचे सदनीं ।

लक्ष्मी वास करी दिनरजनी । रक्षिसी संकट वारूनी ।

ऐसा येई बा ।”----- आपण फक्त येवढेच करावे.

“स्मरावे मर्नी त्वत्पदा नित्य भावे । उरावे तरी भक्तिसाठी स्वभावे ।

तरावे जगा तारूनी मायताता । नमस्कार साष्टांग श्रीसाईनाथ ॥”

गीतेत १० व्या अध्यायात

‘विषभाहमिद कृत्स्न मे कांशेन। स्थितो जगत्॥४२॥

श्रीकृष्ण अर्जुनाला सांगत होते की, मी सर्वामध्ये आहे. मुख्य दिव्य विभुतीमध्ये, सर्वाच्या अंतरी असणारा आत्मा, विष्णु, सूर्य, मरीची, चंद्र, सामदेव, इंद्र, मन, प्राण्यामधील चैतन्य, रुद्रामध्ये शंकर, कुबेर, अग्नि, मेरु, बृहस्पति, कार्तिक स्वामी, समुद्र, भृगु, वाणीमध्ये ३० कार, यज्ञामध्ये जपयज्ञ, हिमालय, वृक्षामध्ये पिपळ, नारद, चित्ररथ गंधर्व, कपिल मुनी, अमृत मंथनाचे वेळी उत्पन्न झालेला उच्चैःश्रवा, ऐगवत, राजा, कामधेनु, वायु, यमधर्म, आदि, अंत व मध्य, ब्रह्मदेव, सर्वाचा नाश करणारा मृत्यु, गायत्री छंद, वसंत ऋतू ही सर्व माझीच रूपे आहेत. एवढेच काय हे संपूर्ण विश्व मी एका अंशाने व्यापून राहिलो आहे.

येण निदर्शित ऐसा जो मी। तोचि मी सर्वाच्या अंतर्यामी।

तोचि मी हृदयस्थ सर्वगामी। असे मी स्वामी सकलांचा॥

अथ चित्तं समाधातुं न शवनोषि मयि स्थिरम्।

अभ्यासयोगेन ततो मामिच्छापुं धनंजय॥

श्रीकृष्ण अर्जुनाला सांगतात, माझ्या ठिकाणी चांगल्या प्रकारे चित्त स्थिर ठेवणे तुला शक्य होत नसेल तर अभ्यास योगाने म्हणजे पुनः पुनः प्रयत्न करून मला प्राप्त करून घेण्याची इच्छा कर.

श्रीसाईबाबा आपल्याला हेच पण निराक्ष्या प्रकारे सांगत होते.

साई साई नित्य म्हणाल। सात समुद्र करिन व्याहल।

या वोला विश्वास ठेवाल। पावाल कल्याण निश्चय॥२॥

संतुष्टः सततं योगी यतात्मा दृढ निश्चयः।

मथ्यर्पित मनोबुद्ध्यो मद्भक्तः सं. मे प्रियः॥

अनपेक्षः शुचिर्दक्ष उदासिनोगत व्यथः।

सर्वारम्भ परित्यागी दो मद्भक्तः स मे प्रियः॥

सुखदुःखाला सम मानणारा, क्षमाशील, सदासंतुष्ट संयमी, दृढ निश्चयी माझ्या ठायी मन व बुद्धी अर्पण केलेला निरपेक्ष, अंतर्बाह्य पवित्र, कर्तव्य, जागरूक, अनासत्त, ज्याला कोणताच विकार चालवू शकत नाही असा जो भक्त तो मला अतिशय प्रिय होय.

मला कै. म्हाळसापतींची आठवण येते. घरी संसारी त्यांचे लक्ष नसे. अल्यंत गरीब. सर्व वेळ श्रीसाई समर्थाजिवळ. ना राग, ना लोभ. घरी मुलगा आजारी असतानाही त्यांची श्रीसाई सेवा चुकली नाही. एका धनवान माणसाने त्यांच्या संसाराला मदत म्हणून काही रक्कम पुढे केली तरी त्यांनी त्याला सर्प केला नाही. ही निःसृहता. सदा आहे त्या परिस्थितीत ते संतुष्ट असत. साईसेवेला तत्पर असे भक्त विरळा.

“ऐसे होता भदाकार। कर्मकर्मी विसर। जेथे हा मत्सेवेचा आदर। तिष्ठे मी निरंतर तेथेचि॥। मज होऊनी अनन्य शरण। जया माझे अखंड स्वरूप। तयाचे मज माथा त्रृप्त। फेडीन उद्धरण करूनिया॥। साई जयास घेती पदरी। तो घरी असो वा द्विपांतरी। तया सत्रिध अष्टौप्रहरी। वसे निधारी श्रीसाई॥। “सर्व धर्मान्यरित्यज मामेकं शरणं ब्रज।

अहं त्वा सर्वं पापेभ्यो मोक्षयिष्यामी मा शुन्यः ॥

श्रीकृष्ण अर्जुनाला सांगतातः सर्वं धर्मं कर्म सोडून तू मला एकठ्याला शरण ये, मी तुला तुझ्या सर्वं पातकांपासून मुक्त करीन. तू चिंता शोक करत बसू नकोस, श्रीसाईबाबा आपल्या सर्वं भक्तांना हेच सांगत होते व अजूनही दृष्टांताद्वारे सांगत असतात.

“टाकुनिया मजवारी भार। मीनला जो मज साकार।

तथाचे सर्वं शरीर व्यापार। मी सुत्रधार चालवी ॥

देऊनीया संकटा तोड। करितां साईं स्मरण अखंड ।

होतील सकळ अपाय दुखंड । शक्ति ही प्रचंड (साई) नामाची ॥

शुक्ल पक्षाचिया चढत्या कला । तेणे परि भजे जो भजला ।

धन्य जेणे मनोधर्म आपुला । निःशेष विकला मदर्थ ॥

गीतासार :- तू कशाकरता काळजी करत आहेस. आत्मा जन्म घेत नाही व त्याला मरण घण नाही. जे झाले आहे ते चांगल्या करताच झाले आहे, जे होत आहे तेही चांगल्यासाठीच होत आहे आणि जे होणार आहे तेही चांगल्यासाठीच होईल. तू जे होईन गेले आहे त्याची चिंता करू नकोस. तुझ्या भविष्याची चिंता तू माझेवर सोपव आणि वर्तमान काळाला अनुसरून तू वाग. तुझे कल्याणच होईल.

तू जन्माला आलास तेव्हा काय घेऊन आला होतास तर ते गेल्याचा शोक करतोस. तू काय उत्पन्न केले आहेस! तर त्याचा नाश झाला म्हणतोस. तू जे काही मिळवलं आहेस ते येथूनच मिळवल आहेस, तेही ईश्वराच्या इच्छेनेच मिळवलस ते त्यालाच अर्पण कर. तू रिकाम्या हाताने आलास तसाच रिकाम्या हाताने जाणार आहेस. जे आज तुझे आहे अस समजतोस तेच उद्या दुसऱ्याचे होईल, परवा तिसऱ्याचे होईल. तू ज्याला आज स्वतःचे समजून आनंद मिळवतो आहेस तेच तुझ्या दुःखाचे कारण आहे.

परिवर्तनशील संसाराचा नियम आहे, ज्याला तू मृत्यू समजतोस तेच जीवन आहे. एका घटकेत जो करोडो रुपयाचा स्वामी होतो, तोच दुसऱ्या घटकेत दिग्री होऊन जातो म्हणून तू माझे सांगणे एक. तुझे-माझे, लहान-मोठा, उंच-नीच हे तू मनातून काढून टाक मग बघ हे सर्व तुझेच आहे.

हे शरीर तुझे नाही तसेच तू शरीराचाही नाहीस. हे शरीर अग्नि, आप, वायू, पृथ्वी आणि आकाश ह्यांनी बनलेले आहे आणि ते त्यातच मिसळून जाणार आहे. तू फक्त श्रद्धा ठेऊन जे कार्य करशील ते परमेश्वराला अर्पण कर. मोक्ष मिळविष्यासाठी हा उत्तम व सोपा सरळ मार्ग आहे. तू संकल्पाचा त्याग कर. त्यामुळे भय, चिंता, शोक, दुःख वागैरपासून तू अलिप्त राहशील. तू अहंकाराचा त्याग कर. मी हे केले, मी ते केले, हे माझ्यामुळे झाले असे म्हणू नकोस व मनातही आणू नकोस. मी अहंकारपासून दूर राहतो. (श्रीसाईबाबा सर्वं श्रेय परमेश्वराला देत असत.) संसारामध्ये मी ठरवून दिलेले तेच होणार आहे. माणसांनी ठरवलेले काहीही होणार नाही. परमेश्वराच्या कायद्याचे उल्लंघन करणाऱ्याला ईश्वरीसत्ता केंव्हाही माफ करणार नाही. चांगले काम करणाऱ्याला कधीही दुर्गति मिळत नाही व मिळणार नाही.

हेच साई भक्तिचे वर्म। क्हावा मात्र सुदैवे समागम।
मग तया कांही न दुर्गम। सर्वचि सुगम क्रमेक्रमे ॥
“असत्य चालेना साईप्रति। असत्ये बाही साईची प्राप्ति।”
असत्ये जाणे अधोगति। अंती दुर्गती असत्ये ॥
“गीतायाः पुस्तकं यत्र यत्र पाठः प्रवर्तते।
तत्र सर्वाणि तीर्थनी प्रयागादीनी तत्र वै ॥

जिकडे गीतेचे पुस्तक असते व गीतेचा पाठ चालतो तिकडे प्रयागराजादि तीर्थे वास करतात.

श्रीसाईबाबांनी कै.. दारुगणु महाराजांना आपल्या पदांगुष्ठी ‘गंगायमुना, प्रयागादी तीर्थे आणून दाखविली. म्हणून मी श्रीसाईबाबांना कृष्णाचाच अवतार समजतो. गीतेचे सार मुळी श्रीसाईबाबांचे अवतारात आहे. त्यांचे बोलणे, वारणे, राहणे, करणे हे सर्व गीतेत सांगितल्या प्रमाणेच होते.

एक शास्त्रं देवकीपुत्रं गीतं। एको देवो देवकीपुत्र एव।
एको मंत्रस्तस्य नामानियानि। कर्मार्थेकं तस्य देवस्यसेवा ॥
धर्माच्या करितां आश्वास जगती साईनी धाडियले ।
ऐसे जाणूनी साईभक्ति कर्मिता ऐक्षर्य हे लाषले ॥
आतां धर्म सख्या तुझ्या पुढतिथां नप्रत्यतेने असे।
इच्छा हो जसी मानसी करीतसे हा देह तुझा असे ॥

आपण फक्त “मुखीं श्रीसाईनामावर्तनं। जितीं तथाचे वचन चिंतन। मनीं तथाचे मुर्तीचे ध्यान। पुर्ण समाधान येणे मज ॥” “तुजवीण रिता कोठे ठाव ना या महीवरी, साईनाथार्थापण मसु ॥

साईभक्त श्री. पु. कृ. भाऊसाहेब कुपकर यांचा ह्य अखेरचा लेख
प्रकाशित करून त्यांना आम्ही अंतिम ब्रह्मांजली अर्पण करीत आहेत.

— का. संपादक

बाबांच्या भक्तांची नावे व त्यांच्या वाचनातील ग्रंथ

- १) बाळासाहेब देव यांच्या वाचनातील ग्रंथ — ज्ञानेश्वरी
- २) नानासाहेब चांदोरकर यांच्या वाचनातील ग्रंथ — गीता
- ३) वडो यांच्या वाचनातील ग्रंथ — रामविजय
- ४) काकासाहेब दीक्षित यांच्या वाचनातील ग्रंथ — नवनाथ
- ५) माधवराव यांच्या वाचनातील ग्रंथ — विष्णुसहस्रनाम
- ६) रामदास यांच्या वाचनातील ग्रंथ — अध्यात्म रामायण
- ७) काका महाजनी यांच्या वाचनातील ग्रंथ — भागवत वाचन
- ८) बापुसाहेब जोग यांच्या वाचनातील ग्रंथ — गीतारहस्य

— श्री. राधवेद डॉ. कुलकर्णी

टाऊन मार्केट सोसायटी, हिंगोली गेट, नांदेड - ४३१ ६०३.

ग्रंथ परिचय

श्री अक्कलकोट निवासी स्वामी महाराज यांचे चरित्र

कै. गणेश बल्लाळ मुळेकर लिखित, 'श्री अक्कलकोट निवासी स्वामी महाराज यांचे चरित्र' ह्या श्री अक्कलकोट स्वामी महाराज यांच्या समग्र जीवनाचे दर्शन घडविणाऱ्या ग्रंथाची सुधारून काढलेली सहावी आवृत्ती श्री. केशव दत्तात्रेय मुळेकर हांनी प्रकाशित केली आहे. भगवंताचे चित्र रेखाटताना व त्याच्या अगाध लिलांचे वर्णन करताना बहुतेक लेखकांनी पद्य या साहित्य प्रकाराचा वापर केला आहे. अक्कलकोटस्थ श्री स्वामी समर्थ हे भगवंताच्या उपअवतारांतील एक. त्यांचेही चरित्र १८९७ पर्यंत पद्यात संक्षेपाने लिहिलेले होते. सर्वसामान्यांना समजणाऱ्या भाषेत श्री समर्थाच्या आचार-विचारांचे दर्शन घडावे म्हणून कै. गणेश बल्लाळ मुळेकर हांनी अत्यंत प्रयासाने श्री स्वामी समर्थांबद्दल ठिकीठकाणाहून माहिती संकलित केली व ती काळजीपूर्वक व बारकाइने शब्दबद्ध केली. श्री स्वामी समर्थाच्या चमत्कारिक लीलांची खात्री पटल्यावरच त्या, लेखकाने पुस्तकात अंतर्भूत केल्या. काही लेखक पुस्तकाचा आकार वाढविण्यासाठी, कपोलकल्पित व मौखिक गोष्टींचा पुस्तकात भरणा करतात परंतु असा फापटपसारा ह्या ग्रंथात कुठेही आढळत नाही.

सदर पुस्तकात श्री स्वामी समर्थ हे साक्षात् दत्त अवतार होते व त्यांची महती पटवून देण्यासाठी लेखकाने त्यांच्याविषयीचे अनेक अनुभव विशद केले आहेत. प्रस्तुत पुस्तक श्री स्वामी समर्थाच्या निर्वाणापर्यंत मर्यादित न राहता, ते पुढेही वाटचाल करते. महाराजांच्या प्रयाणानंतर श्री बाळाप्पा महाराज, श्री आनंदनाथ महाराज, श्री बीडकर महाराज, दादरचे श्री. बाळकृष्ण महाराज (सुरत) वगैरे महाराजांच्या भक्तांनी भक्तिभावाचा प्रवाह चार दिशांनी कसा वाढविला, याचेही वर्णन या पुस्तकात केले आहे.

श्री स्वामी समर्थ महाराजांचे चरित्र सात भागात व परिशिष्टात दिले आहे. परिच्छेदांना उपशिर्षक दिल्याने आगाड विषयाची वाचकाला जाणीव होते. महाराजांच्या मुखातून आलेली बोधवचने जाऊया टाईपमध्ये छापल्यामुळे ती वाचकाचे मन वैधून घेतात.

मूळ ग्रंथातील भाषा तत्कालीन समाजाची (१९ व्या शतकाच्या अखेरची) असल्याने, प्रचलित समाजाला ती समजणे अशक्य होते. म्हणून नवीन प्रकाशनात मूळ ग्रंथातील भाषेत सुधारणा करण्यात आली आहे. ती प्रसादपूर्ण व उक्तंठावर्धक आहे. हे कार्य कालानुरूप बदलणे क्रमप्राप्त असते. तरीदेखील काही शब्दांची उकल करण्यासाठी वाचकाला डोक्याला ताण द्यावा लागतो किंवा त्यासाठी मार्गदर्शन घ्यावे लागते.

स्वामी भक्त चोळाप्पा यांचे मूळ ग्रंथात विखुलेले चरित्र एकाच ठिकाणी देण्यात आले आहे. श्री. बाळाप्पांचे मूळ ग्रंथ चरित्र उत्तरार्थ घालून पूर्ण करण्यात आले आहे. श्री.

आनंदनाथ महाराज, श्री. तातमहाराज व दादरचे बाळकृष्ण महाराज (सुरत) यांचीही त्रोटक चरित्रे या ग्रंथात समाविष्ट करून महाराजांच्या चरित्राची परिपूर्ती करण्यात आली आहे.

महाराजांनी प्रयाण केल्यानंतर सुमारे १०८ वर्षे होत आली. तरीदेखील ते आपल्या भक्तांना दृष्टंत देऊन त्यांच्या मनोकामना पूर्ण करीत आहेत. असा अनन्य भक्तांचा अनुभव आहे.

मुख्यपृष्ठाबरील छत्रीधारी श्री. अक्कलकोट स्वामी महाराजांचे लोभसवाणे तैलचित्र चित्रित केलेले आहे. मूळ लेखक कै. गणेश बल्लाळ मुळेकर, कै. दत्तात्रेय गणेश मुळेकर (सहाव्या आवृत्तीचे प्रकाशक श्री. के.द. मुळेकर यांचे पिता), आसनस्थ श्री अक्कलकोट स्वामी महाराज, श्री. सदगुरु बाळाप्पा महाराज, श्री. गुरुमंदीर, बाळाप्पा मठ, श्री. बाळाप्पा मठातील गाभारा, श्री परम सदगुरु गजानन महाराज (अक्कलकोट), श्री स्वामी महाराजांची समाधी, श्री बाळकृष्ण महाराज, सुरत (दादर, मुंबई), वडाखालील मठाचा गाभारा (अक्कलकोट) व श्री स्वामी महाराज यांचा वडाखालील मठ (अक्कलकोट) ह्या आकर्षक व उद्बोधक छायाचित्रांचा पुस्तकात समावेश असल्याने हे पुस्तक संग्रही ठेवण्याजोगे परिपूर्ण झाले आहे.

— शुभनिल, लालबाग.

पुस्तकाचे नाव- श्री. अक्कलकोट निवासी
स्वामी महाराज यांचे चरित्र
लेखक- कै. गणेश बल्लाळ मुळेकर
प्रकाशक- श्री. केशव दत्तात्रेय मुळेकर,
ब्लॉक नंबर बी १/३४, शितलाकृपा,
माहीम, मुंबई-४०० ०१६.

चालविसी हाती धरूनिया

— कृ. वत्सला आजगावकर

बि.नं. १, तळमजला,
खरनगर, दौलतनगर समेर, वांद्रा.

१९७६ साली मी राजा पाटीलच्या ट्रीपमधून काशिमरला गेले. ट्रीपमध्ये माझ्या नात्याच्या तीन चार बायका होत्या. राजाने काशिमरच्या सफरीमध्ये जी स्थळं दाखवायचा उदाव केला होता, ती सर्व दाखवली. पण काही ठिकाणं त्याने उल्लेख न केलेली अशी होती. तिथे तुम्ही आपल्या जबाबदारीवर जा असे राजाने आम्हाला सांगितले होते. उदाहरणार्थ श्रीनगर मध्ये आम्ही ज्या हाटेलात मुक्काम केला होता त्या इन्हनेंशनल हाटेलच्या अगदी शेजारीच उंच ठिकाणी श्री शंकराचार्यांचे फार प्राचीन मंदीर आहे. उंच अशा त्या शंकराचार्यांच्या मंदीराचे मला माझ्या कमकुवत पायामुळे दर्शन घेता येणे शक्य नव्हते. तिथे जायला वाहनांची काही सोय नव्हती. ते उंच ठिकाणी असल्यामुळे

राजने अधिक रक्तदाब असलेल्या लोकांना तिथे जायला मज्जाव केला होता व ट्रीपमधली बाकीची मंडळी पण मला तिथे जाऊ नकोस म्हणून सांगत होती. वर चढून जायचा व खाली यायचा एकच मार्ग असल्यामुळे मी विचार केला की, वर शेवटपर्यंत जरी मी जाऊ शकले नाही तरी वरून खाली येणारी आमच्या ट्रीपमधली आमची मंडळी मला वाटेत भेटतील व त्यांच्याबरोबर मी खाली येईन. पायथ्याशीच आम्ही उतरलेलं हाटेल होतं. तोंडाने श्री साईनामाचा जप मात्र अखंड चालला होता. मी हाटेलमधून निघताना एक सुंदर गुलाबाचं पुष्प आद्य शंकराचार्याच्या मंदीरात वहाण्यासाठी घेतलं होतं व मनाशी दृढ निश्चय केला होता की, मी श्री साईबाबांचं दर्शन घ्यायला चालले आहे. चालता चालता थकल्यामुळे मी मध्येच बसले व एका वाटसरूला विचारले, मंदीर अजून किती दूर आहे. तो म्हणाला, बरेच चढून गेले पाहिजे. मग मात्र माझा धिर खचला व तिथेच एका दगडावर ते पुष्प ठेवून बाबांना नमस्कार केला व म्हटलं “बाबा माझे हे गुलाबाचं पुष्प इथूनच स्विकारा. आता मी आणखी वर येऊ शकत नाही.” इतक्यात दोन काशिमरी तरुण श्री शंकराचार्याच्या दर्शनाला चालले होते. ते मला म्हणाले, “माताजी आपको कहां जाना है? यहाँ से मंदीर नजदीक है! हम वहांही जा रहे है! हम आपको लेके जायेंगे!” आणि त्या दोन्ही काशिमरी तरुणांनी मला अक्षरशः दोन बाजूला उचलून मंदीराजवळ नेऊन सोडले. तिथे माझ्या सोबतची मंडळी मला भेटली. ते दोघे तरुण नंतर कुठे गेले ते मला समजलेही नाही. म्हणून म्हणते की, चालविसी हाती धरूनिया! श्री साईबाबांवर फक्त विश्वास ठेवा व तोंडाने श्री साईनाम जपा. म्हणजे ती साईशक्ती तुमच्या जवळच आहे.

चरणमिठी

साई जेव्हा स्वप्री दिसले
माझी आहेस असे सांगितले
मी माझेपण विसरूनी गेले
त्या चरणा बिलगुनी राहिले
सुटता सुटेना मिठी चरणाची
इच्छा नाही दूर होण्याची
तमा नाही मज मम जीवीताची
ओढ आहे तव चरणाची
नाही होणार दूर कधीही
नाही सोडणार चरण मिठीही
इच्छा विसावे चरणी सदेही
जन आत्मापरमात्म्याचे मिलन पाही

— डॉ. इंदू नाईक

सिता-कुंज, लोणावळा.

बाबांनी साईंप्रकाशला वाचविले

— श्री एन.आर. देशपांडे
यल्लारेडी, पो. निजाभाबाद, अं.प्र.

बाबांचे बोल - जरी मी हे शरीर गेलो टाकून, तरी मी धावेन भक्तसाठी.”

मी माझी पती सौ. नानीबाई ४०-४५ वर्षांपासून बाबांचे भक्त व दास आहेत. बाबांनी आम्हास सुखरूप ठेवून सर्व संकटांतून मुक्त करून आम्हास जे पाहिजे ते करून दिले. आम्हास आमच्या वयाच्या ४५ वर्षांपर्यंत संतती नसल्याने चिंतेत होतो आणि बाबांची प्रार्थनाही चालूच होती. दर दोन वर्षी आम्ही शिर्डीस बाबांकडे जात असू. बाबांच्या कृपेने आम्हास १९६१ साली मुलगा झाला, त्याचे नाव साईंप्रकाश ठेवण्यात आले. त्याच्या कृपेने तो आज २५ वर्षाचा झाला असून बी.कॉम.एल.एल.बी. झाला आहे. या चार-पाच वर्षांपासून माझ्या डोळ्याची दृष्टी नसल्याने शिर्डीस जाणे कठीण असले तरीही, माझा मुलगा साईंप्रकाश शिरडीला जात असतो. आम्ही बाबांचे आजन्म सभासद आहेत.

माझ्या मुलाची एल.एल.बी.ची पदवी होण्याच्या अगोदर गेल्या जून महिन्यात आम्हास बाबांनी या आंधव्या अवस्थेतही काशी, प्रयाग, गया व इतर यात्रा करून शिर्डीहून घरास सुखरूप पोहचविले. आम्ही यात्रेहून आल्याचा तो दिवस गुरुवारच होता. त्याच दिवशी यात्रेचे पूजन वर्गे करून ब्राह्मण समाराधना केले. त्याच दिवशी माझ्या मुलास निर्मलहून एक सोयरीक आली. ते गृहस्थ श्री. दामोदरराव देशमुख वकील असून लोकांमध्ये प्रख्यात झालेले आहेत. त्यांची कन्या चि.सौ. निर्मलास आमच्या मुलास देण्याचे ठरवून बोलाचाली झाली. आणि ता. २८ मे १९८६ रोजी लग्न समारंभ हैद्राबादेस करण्याचे ठरले. त्याप्रमाणे आमची व त्यांची विवाह सोहळ्याची तयारी सुरु झाली.

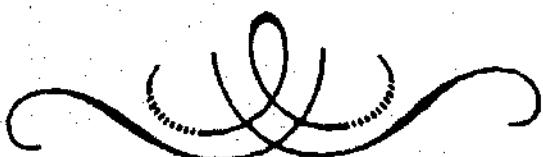
आमचे घर थोड्या जुन्या पद्धतीचे असून, सोईस्कर नसल्याने, जुन्या घरावरच एक माडी करून ढाकी असे माझ्या मनास वाटले. पण माझ्या पतीस व मुलास लग्न समारंभ जवळच येत असल्यामुळे हे काम पूर्ण होणे शक्य नाही असे वाटले. तरी पण माझा विश्वास बाबांवर असल्यामुळे गुरुवारचा पाडवा आल्यामुळे त्याच रोजी बंगला बांधण्याचा मुहूर्त केला आणि कामास सुरुवात झाली. बन्याच अडचणी येत राहिल्या तरीपण बाबांनी स्वतः येऊन बांधण्याचे काम उरकले. अंतिम क्षणी लग्नाच्या एक आठवडा अगोदर थोडेसे लाकडी काम थांबले. आणि माझ्या मनास हुरहूर लागली. इतक्यात त्यांच्याच रूपाने माझ्या ओळखीचे एक गृहस्थ श्री दत्तात्रेयराव मणूरकर आले आणि लाकडी फळीची व्यवस्था त्यांनी स्वतः केली. बाबा आपल्या भक्तांच्या कामासाठी कसे धावून येतात ते त्यांनी दाखवून दिले. लग्नाचे आमंत्रण श्री बाबांना सर्वांच्या अगोदरच गेले होते.

लग्नाच्या अगोदर २४ मे १९८६ रोजी आमच्या ओळखीचे श्री. दादा दिक्षीत बीदरकर यांच्या मुलाचे लग्न होते. त्या दिवशी पहाटेच सहा वाजता माझा मुलगा साईं

प्रकाश व त्याचा चुलत भाऊ श्री. मोहनराव बाबांचे मिळून मोटर सायकलवरून बेदरला गेले आणि लग्न उरकून चार-पाच वाजता परत येत असताना ५० कि.मी. वर मोटर सायकल समोर दोन मुले एकदम धावत आली, त्यांना वाचविण्याकरिता एकदम ब्रेक लावताच मोटर सायकल उलटली. मोटर सायकलवर बसलेले दोघेही जण बरेच दूर जावून पडले. माझा मुलगा बाबांचा धावा करून म्हणाला, माझे लग्न कसे होणार आणि उटून बसला. उधे राहून पाहतात तर काहीच मार लागलेला नव्हता. मोटर सायकल जशीच्या तशीच चांगल्या स्थितीत दिसली. त्याच मोटर सायकलवर बसून दोघेहीजण सुखरूप घरी पोहचले. हे आम्हास सांगताच आम्ही गहिवरून आलो. डोऱ्यांतून आनंदाश्रू गळू लागले. बाबांचा धावा, प्रार्थना करून अगाध उपकार केल्याबद्दल आम्ही आभारी झालो. असेच कितीतरी संकटातून आम्हाला बाबांनी वाचविले आहे.

ठरल्याप्रमाणे २७ मे १९८६ रोजी सर्व लग्न मंडळीसह हैद्राबादेस गेलो. दुसऱ्या दिवशी २८ मे १९८६ रोजी दुपारी १२ वाजून १५ मिनिटांनी लग्नाचा मुहूर्त होता. त्याचवेळी माझ्या दूरचे ओळखीचे गृहस्थ जे बाबांचे भक्त ते श्री. गुडेराव पटवारी बीदरकर आले आणि म्हणाले की, मला बाबांनी आपल्या मुलाच्या लानास अक्षत देवून पाठविले आहे. त्यानंतर ते लग्न करून गेले पण आता पर्यंत येऊन भेटले नाहीत. या करून संकटसमयी बाबा भक्तांसाठी धावून येतात हे त्यांनी सिद्ध करून दाखविले.

नवसास माझी पावेल समाधी धरा दृढ बुद्धी माझे ठायी

— सौ. पुष्पलता सुर्यवंशी

साकेत, इंदूर.

१९८५ दिवाळीच्या आधी माझ्या नणदेचे ब्रेस्ट कँसरचे ऑपरेशन झाले. श्रीसाई कृपेने त्यांची प्रकृती बरी आहे. माझी मुलगी दिवाळसणासाठी मुंबईहून माहेरी आली होती. एक दिवस रात्री झोपताना ती मला म्हणाली, “आई, माझ्या छातीवर एक गाठ ४-५ महिन्यापासून आहे. पण दुखत नव्हती म्हणून मी लक्ष दिले नाही.” आत्याचे ऐकल्यापासून भिती वाटते. दुसऱ्याच दिवशी आम्ही २-३ स्पेशलिस्ट डॉक्टरांना दाखविले. त्यांचे म्हणणे पडले की, गाठ ताबडतोब ऑपरेशन करून काढून टाकावी. आमचे सर्वांचे तर तोंडचे पाणीच पळाले. मी तर श्रीसाईबाबांना नवसच केला की, काही नसू दे व ऑपरेशन करावे लागले नाही तर मी शिरीला येऊन अभिषेक करीन व हा अनुभव साईलीला मासिकात देईन. मुलीलाही श्रीसाईबाबांची उदी रोज खायला व गाठीला

लावयला सांगितले. आम्ही लगेच मुंबईला जाऊन मुंबईचे प्रसिद्ध डॉक्टरांना दाखविले. त्यांनी व अन्य २-३ डॉक्टरांनी तपासून ऑपरेशनच करावे लागेल व त्यासाठी आवश्यक क्ष किरण वर्गेर करून आणण्यास व रुणालयात खोली रिझर्व करण्यास सांगितले. त्याप्रमाणे सर्व तपासण्या करून व खोली रिझर्व करून परत डॉक्टरांना दाखविण्यास गेलो. डॉक्टरांनी मुलीला तपासून पाहिले. त्यांना गाठच लागली नाही म्हणून त्यांनी आणखीन २-३ डॉक्टरांना तपासायला सांगितले पण त्यांनाही गाठ साषडली नाही. पहिल्या क्ष किरण तपासणीत गाठ होती म्हणून त्यांनी परत क्ष किरण तपासणी केली पण त्यातही गाठ दिसली नाही. डॉक्टर हसून तिला म्हणाले, गाठच नाही तर ऑपरेशन कशाचे करायचे? अशा प्रकारे श्री साईबाबांच्या कृपेने ऑपरेशन टळले व माझ्या श्री साईबाबांनी मोठ्याच संकटातून आम्हाला वाचवले व आमची काळजी दूर केली.

नंतर लगेच मी शिर्डीला श्री बाबांच्या दर्शनाला जाण्याचे ठरविले. मनात निष्ठयच केला की, सोबत मिळो अथवा न मिळो शिर्डीला जायचेच. त्याप्रमाणे पुण्याला गेले असताना माझ्या नणंदेचे म्हणणे पडले की, आजकल एकटे जाऊ नये. म्हणून सोबत पहाण्याच्या मार्गाला लागलो. नणंदेच्या एका मैत्रिणीला सहज विचारले असता त्या लगेचच तयार झाल्या. दुसरेच दिवशी आम्ही दोघी सकाळच्या बसने शिर्डीला रवाना झालो. १०॥ वाजता शिर्डीला पोहोचल्यावर प्रथम दुपारच्या २ च्या बसवे रिक्विंशन केले. नंतर अभिषेक, पूजा, दर्शन सर्व व्यवस्थित झाल्यावर माझ्या सोबतीणीला, द्वारकामाई, गुरुस्थान वर्गेर फिरून दाखविले. थोड्या वस्तु खोरेदी केल्यावर भोजन गृहात जाऊन जेवण केले. त्यात थोडा उशीर झाला. बस स्थानकाऱ्यावर येऊन पहातो तर दुपारच्या २ ची बस निघून गेलेली. आम्ही दोघीही फार निराश झालो. दुसरी पुणे बस सायंकाळी द वाजता होती, पोहोचायला रात्र झाली असती. एकट्या दोघी बायाच होतो म्हणून काळजीत पडलो. तेवढ्यात एका म्हातान्या बाबांनी येऊन सांगितले की, काळजीची कल नका. ३ वाजता अहमदनगर बस आहे तिने नगरला जा. मी पण तुमच्या सोबत आहे. तेथून तुम्हाला पुण्याच्या खूप बसेस मिळतील. म्हणून आम्ही नगर बसने निघालो. नगरला बस थांबल्याबरोबर उत्तरायच्या आधीच त्या म्हातान्या बाबांनी आम्हाला सांगितले की, ती पहा पुण्याची बस सुटण्यातच आहे. त्याने जा. आम्ही त्या दुसन्या बस जवळ गेलो व कंडक्टरला विचारले की जागा आहे का? तर तो म्हणाला, देनच सिद्दस आहेत, लवकर बसा. आम्ही दोघी बसमध्ये बसलो व बस चालू झाली. आम्ही सुखरूप ८ वाजता रात्री पुण्याला पोहोचलो. आमच्या दोघीच्याही मनात सारखे येत होते की, ते म्हातारे बाबा कोण असतील? श्री साईबाबाच तर आम्हाला सोबत करुयला आले नसतील! दुसन्या बसमध्ये नेपक्या देनच सिद्दस, त्याही जवळ जवळच्याच कश्या रिकाम्या होत्या! आम्ही बसल्याबरोबर बस चालू झाली, जशी ती आमचीच वट पहात होती. श्री बाबांनीच आम्हाला सहाय्य केले यात शंकाच नाही, हे पारून मन गहिवरून येते. श्री बाबांची जशी माझ्यावर कृपा आहे तशी सर्वांकर राहे हीच त्यांच्या चरणी प्रार्थना.

मंगळसूत्र मिळाले

सौ. उमा कीर्तने

२४ अे, महाराष्ट्र सोसायटी, अहमदाबाद.

२० मे १९८६ ची गोष्ट. येथे खूपच उन्हाळा म्हणून आम्ही घरापुढच्या ओट्यावर झोपतो. हल्ली फारच चोच्या होत असल्याने आम्ही अंगावरचे दागिने काढूनच बाहेर झोपतो. परंतु त्या दिवशी रात्री बरुच वेळपर्यंत गप्पा मारल्या व झोपायला गेलो. रात्री एक-दोड वाजता सहज जाग आली व टोचल्यासारखे जाले. पाहिले तर मंगळसूत्र गळ्यात राहिले. राहू दे गव्यात, काय होतय? असे म्हणते न म्हणते तोच दुसरा विचार मनात आला की, त्या सोन्यासाठी जीवावर बेतायचं! म्हणून मी ते काढून उशीत टाकले. पहाटे एकदम पावसाचे शिंतोडे आले, घाईत उठून आत आले. कारण नोकर, मुले ह्यांनी गाई-उशा आत आणण्याचे काम चालविले होते. मी आत येऊन झोपले; ती बन्याच उशीरापर्यंत झोपले. उठल्यानंतर चहा घेतला अन् एकदम मंगळसूत्राची आठवण झाली. म्हणून माझी उशी काढली व पाहिले तर मंगळसूत्र नव्हते. ठेवताना कुठेतरी पडले असेल ही कल्पना माझ्या डोक्यात येऊन गेली.... तरीपण जाणार कुठे ह्या कल्पनेने घेरले. उशा, चादरी सर्व पाहिले पण मंगळसूत्र सापडले नाही. असे सहजी जाणे तर शक्य नव्हते. पेपरवाला बाहेरूनच पेपर टाकतो. झाडूवाली कम्पाऊण्ड झाडायला आलेलीच नव्हती. घरातला नोकर मिलमध्ये कामावर निघून गेला होता. तो इतका जुना, विश्वासू की असे काही घेण शक्यच नव्हते. माझी तर रडकुंडीची पाळी आली. ४-४ ॥ हजाराचे घरबसल्या नुकसान! आणि त्यातच माझ्या हातून काही नुकसान होत नाही. म्हणून खंत वाटली. कशीतरी अंघोळ-पूजा केली. साईबाबाना म्हटले, 'मंगळसूत्र मिळू दे. पेढे वाटीन. सत्यनारायणाचा प्रसादासारखा प्रसाद तुला करीन.' मुलगा म्हणाला, 'मी बँकेतून नोकराला फोन करीन व त्याने उचलून ठेवले असेल तर तुला लगेच कळवीन.' दिवसभरात फोन आला नाही. आणि त्याने ठेवले असते तर घरात कुणाला तरी सांगून गेला असता.

दुपार झाली. कसा तरी भात खाल्ला. 'मंगळसूत्र हरवले' हे अशुभ चिन्ह तर नव्हे? आणखीन मन खचले. पण हे म्हणाले, 'जाऊ देत. ३२ वर्षांपूर्वी काय किमत होती, ती नुकसान समज. तरीपण दुपारी आम्ही अंथरूण उशा ठेवतो, ती जागा पाहिली. मंगळसूत्र कुठेही दिसले नाही. शेवटी मी बाबाना म्हटले, बाबा, मी साईलीलात वाचले की तुम्ही सर्वांना धावून मदत करता. मी हा अनुभव साईलीलेत देईन. मंगळसूत्र मिळू देत. संध्याकाळी नोकर आला. मी त्याला घडलेला प्रसंग सांगितला. तो उत्तरला, हो मला हरेशचा फोन आला होता. मी चहा पितो व सर्व बघतो. त्याप्रमाणे त्याने पाहिले माझा मुलगा व त्याने मिळून पोठपोठी धाच्याची पिंपे सरकवली. त्यापागे शोधले असता तेथे मंगळसूत्र मिळाले. तेथे पडले कसे? कदाचित उंदीरमामाने नेले? की उशी ठेवताना उडाले? काय झाले ते कळले नाही. पण संध्याकाळी ७ वाजता मिळाले. नोकराला ११ रु. दिले. प्रसाद केला. पेढे आणले. अन् माझ्या डोक्यात आनंदाश्रू आले.

नित्य मी जिवंत, जाणा हेचि सत्य नित्य घ्या प्रचीत अनुभवे

कु. स्मिता मनोहर चिटणीस,

३०१/३, लव बिल्डिंग,

निकटद्वारी लेन, गिरगाव, मुंबई नं. - ४.

गेल्या वर्षीचीच गोष्ट. माझी प्रकृती जरा नाजूकच आहे. त्यामुळे मला जरा सुद्धा शगदग झाली की ती लगेच जाणवते. असे जरी असले तरी मला प्रवास करायला फार आवडतो. तसेच या दोन वर्षात मी प्रवास फार केला यामुळेच की काय कोण जाणे मला एकसारखे पाठीत दुखू लागले. त्यामुळे जास्तीत जास्त मी अर्धा तास एका ठिकाणी बसणे माझ्याने अशक्य झाले. सारखे वाटायचे की आराम करावा. त्यातच मला ताप येऊ लागला.

थोडे दिवसांनी असाच मला ताप आला व तो ताप दिवसेदिवस बाढू लागला. मला डॉक्टरचे औषध चालूच होते. पण गुण मात्र थोडासुद्धा येत नव्हता. माझ्या अंगात खूपच अशक्तपणा आला होता. प्रत्येक रेग्याला तर रत्र ही नकोशीच वाटते. त्याप्रमाणे मला रत्र झाली की नकोशीच वाटे. शेवटी अशाच एका रत्री मी अगदी कळवळून माझ्या गुरुंना (प.पू. कलावतीदेवी) व बाबांना सांगितले, 'मला ताप सहन होत नाही. मला लवकर बरे करा. मी 'साईधाम'मध्ये नारळ घेऊन येईन, माझा अनुभवही मी साईलीलेत देईन.' आणि मी बाबांचे व माझ्या गुरुंचे स्परण करून झोपी गेले. तेव्हा सप्रात मला बाबांनी आशीर्वाद दिला. हस्तमुखाने माझ्याकडे बघून त्यांनी माझ्या कपाळाला उदी लावली व तोंडात टाकली. ती उदी मी खात असताना, त्याच ठिकाणी एक प्रकाश दिसून मला माझे गुरु दिसले. जणू मला ते दाखवत होते की आम्ही दोघे एकच आहोत. मी खडबडून जागे झाले. बघते तर, माझ्या सर्व अंगाला घाम आला होता. नंतर मला शांतपणे झोप लागली. सकाळी तर माझा सर्व तापच गेला होता. मी बाबांना सांगितल्याप्रमाणे नारळ घेऊन साईधाममध्ये गेले.

परत थोड्या दिवसांनी मला ताप भरला. पण मी त्याच दिवशी (गुरुवारी) तशीच आईला घेऊन साईधाम मध्ये आली. आईने मला बरे वाटावे व माझी प्रकृती सुधारावी यासाठी नवस केला. मी बाबांची उदी लावून बाबांना सांगितले, "बाबा माझा ताप जावू दे. मला बरे वाटू दे." मी देवळातून घरी जाता आता, माझ्या अंगात थोडीशी हुशारी वाटू लागली. घरी गेल्यावर मी 'साईस्तवन मंजिरी' वाचले व तेव्हापासून मला बरे वाटू लागले. आणि माझा ताप व पाठदुखी घरी झाली.

माझा दुसरा अनुभव अंसा की माझा घसा दुखू लागला. मला गिळताना, बोलताना त्रास होऊ लागला. तेव्हा माझ्या बहिणीने बाबांची उदी पाण्यात कालवून तसेच बाबांचे स्परण करून माझ्या गळ्याला लावली. असे तिने सतत तीन रत्री झोपताना केले व माझा घसा बरा झाला.

શ્રી સાઈ કૃપેચા 'વરદ-હસ્ત' લાભલેલે એક સિદ્ધ-સ્તોત્ર

— શ્રી.વિનાયક શેડે

૨/૭૯, નેહરૂ નગર,
કુર્લા (પૂર્વ), મુંબઈ - ૪૪.

ગાણગાપૂરચે ભસ્મ, અક્ષલકોટ યેથીલ ગંધ વ શિર્ડી યેથીલ વિભૂતિ યાંના ફાર મહત્વ આહे, તે અનુભવસિદ્ધ આહे. તસેચ એક અનુભવ સિદ્ધ સ્તોત્ર 'સાઈલીલા' વાચકાંસમોર ઠેવત આહે.

એકદા સાન્તાકૃજ્ઞચે પ્રસિદ્ધ સાઈભક્ત આઠલ્યેકાકા લોકલ મધુન જાતાના નિત્ય નિયમાપ્રમાણે 'સાઈ-સવન મંજિરી' હી દાસગળું યાંચી પોથી વાચત હોતે. ઇતિહાસ સમેર એક ગુજરાથી ગૃહસ્થ આલે. સાઈકાકાંના ત્યાંની વિચારલે, "કાય વાચતા?" સાઈકાકાંની ત્યાંના તી પોથી દિલી. ત્યાવર તે ગુજરાથી ગૃહસ્થ મ્હણાલે, "અહો સગળી પોથી કશાલા વાચતા ફક્ત પ્રાર્થનાષ્ટક વાચા, પારાયણ કરા, ત્યાલા આશીર્વાદ દિલેલા આહે, અનુભવ છ્યા." નંતર તો ગુજરાથી ગૃહસ્થ ઉત્તરૂન ગેલા.

સાઈકાકાંની તી પોથી મલા 'પ્રસાદ' મ્હણું દિલી. દેતાના ત્યા પ્રાર્થનાષ્ટકાલા અત્યંત મહત્વાચે મ્હણું ખૂણ કેલી. મ્હણાલે 'રટો અલ્લા તેણ ભલા કરેગા.'

માઇયાકડે અનેક લોક યેતાત. એકદા ભુસાવળ કડીલ એક ગૃહસ્થ આલે હોતે. ત્યાંચ્યા ભગિર્નિંચા વિવાહ હોત નબ્બતા. ત્યાંના વર ઉલ્લેખ કેલેલે પ્રાર્થનાષ્ટક રોજ એકદા વ નકુ રવિવારી ૧૦૮ વેળા મ્હણાયલા સાંગિતલે. મુલીને તે પ્રત્યેક રવિવારી ૧૦૮ વેળા મ્હટલે વ તિચા વિવાહ દહાચ્યા રવિવારી ઠરલા.

અસાચ એકદા બસલો હોતો. પોસ્ટમાસ્ટર જાધવ યાંચી પલી વ દોન મુલી માઇયાકડે આલ્યા. મુલીચે વય ઝાલેલે. વિવાહ નાહી. મુલીને પ્રશ્ન વિચારલા, વિવાહ કેવ્હા હોઈલ. તિલા મી સાંગિતલે, ઉદ્યા એકટી ચે, મગ પાહૂ દુસંચા દિવશી તી મુલગી આલી. મી તિલા વિચારલે, "કાય ગ, કુણી રાજપુત્ર ગવસલાય કા?" મુલગી હસાયલા લાગલી. મ્હણાલી, માસ્ટર, મુલગા પાહિલાય. પણ ત્યાંચ્યાશી બોલાયલા સંકોચ વાટતો. મુલગા બેળગાંબલા આહે, અનુ મી મુંબઈલા. ત્યાંનંતર તી મ્હણાલી, ત્યા મુલાકદૂન માગણી યાવી અશી ઇચ્છા આહે. હે સર્વ ઐકલ્યાવર મી વર ઉલ્લેખ કેલેલે "પ્રાર્થનાષ્ટક" નકુ રવિવાર અસે પ્રત્યેક રવિવારી ૧૦૮ વેળા મ્હણાવે અસે તિલા સાંગિતલે. ત્યાંનંતર ત્યા મુલીને મલા દોન-તીન મહિનાંની યેઊન સાંગિતલે કી, અપેક્ષિત વ્યક્તિને પત્ર લિહૂન માગણી ઘાતલી આહે, પત્રવ્યવહાર ચાલુ આહે. નંતર તિલા અપેક્ષિત વ્યક્તિ કરૂન આમંત્રણ આલે વ મુલગી બેળગાંબલા ગેલી. મુઢીલ હવિજગત સમજલી નાહી. જાતાના નમસ્કાર કરાયલા આલી હોતી.

યા નંતર માઝે મિત્ર શ્રી. સામંત યાંચ્યા પલીને વ મુલીને 'વિવાહ પ્રશ્ન' વિચારલા. તેવ્હા મુલીચ્યા આઈલા ઘરીચ પૂ દાભોકારંચ્યા સાઈ સચ્ચરિત્રાચા એક સપ્તાહ કરા મ્હણું સાંગિતલે વ મુલીલા વરીલ પ્રમાણેચ પ્રાર્થનાષ્ટક મ્હણ અસે સાંગિતલે. આશ્ક્રિ-

म्हणजे एका आठवड्यात मागणी आली व दहा आठवड्यांनी विवाह झाला.

वरील स्तोत्र अनेक मुलींना म्हणावयास सांगितले व फायदा झाला आहे. फक्त एकाच मुली बाबत यश आले नाही. मुलगी जैन आहे. तिला अपेक्षित असलेल्या मुलाकडून अजून मागणी आलेली नाही. बाकी सर्वांना हे स्तोत्र उपयोगी पडले आहे.

एक विनंती

ज्या उपवर व उपवधू मुला/मुलीच्या जन्म लग्न कुंडली मध्ये मंगळ व राहू युति आहे. त्यांच्या पालकांनी विवाह लांबत असेल तर एक सप्ताह पूर्वी दाभोलकरांचे “साई-सच्चरित्र” वाचावे. आणि विवाहेच्छुंनी (मुलगा/मुलगी) वरील उल्लेख केलेले प.पूर्वी दासगणू यांचे “साई-स्तवन मंजिरी” मधील पान २०/२१ वरील प्रार्थनाष्टक रोज एकदा व प्रत्येक रविवारी १०८ वेळा असे नऊ रविवार म्हणावे व विवाह झाल्यावर साईलीलाच्या संपादकांना अनुभव कळवावे.

असतील जे विमल मनोरथ परिपूर्ण सदा ते होतात ॥

शाश्वत या नियमाची, सत्यता अनुभवी मनांत ॥

प्रार्थनाष्टक

शांतचित्ता महाप्रज्ञा । साईनाथा दयाधना ॥
 दयासिंधो सत्स्वरूपा । मायातमविनाशना ॥ १ ॥
 जातगोतातीता सिद्धा । अचिंत्या करूणालयां ॥
 पाहि मां पाहि मां नाथा । शिर्डीग्रामनिवासिया ॥ २ ॥
 श्रीज्ञानार्का ज्ञानदात्या । सर्वमंगलकारका ॥
 भक्तचित्पराळा हे । शरणगतरक्षका ॥ ३ ॥
 सृष्टिकर्ता विरचिंची तूं । पाता तूं इंदिरापती ॥
 जगत्रया लया नेता । रुद्र तो तूंच निश्चिती ॥ ४ ॥
 तुजवीणे रिता कोठे । ठव ना या महीवरी ॥
 सर्वज्ञ तूं साईनाथा । सर्वाच्या हृदयांतरी ॥ ५ ॥
 क्षमा सर्वपिराधांची । करावी हेचि मागणे ॥
 अभक्तिसंशयाच्या त्या । लाटा शीघ्र निवारणे ॥ ६ ॥
 तूं धेनू वत्स मी ताहें । तूं इंदु चंद्रकांत मी ॥
 स्वर्नदीरूप त्वत्पादा । आदरें दास हा नमी ॥ ७ ॥
 ठेव आतां शिरीं माझ्या । कृपेचा करण्यंजर ॥
 शोक चींता निवारावी । गणू हा तव किकर ॥ ८ ॥

श्रीबाबांचा एक विशेष आलेला अनुभव!

— सौ. मालती सतीशराव भोसले

“तुळजा निवास”

२४, प्रेमनगर सोसायटी,

पुणे-सातारा रोड, पुणे.

सर्वच स्वप्ने खरी असतात असं जरी ठामपणे म्हणता येत नसलं तरी काही स्वप्नाना काही विशेष अर्थ असतो एवढं मात्र खरं. त्यातूनही संत स्वप्नात येण ह्याला तर एक फार मोठा पारमार्थिक अर्थ आहे.

नुकतीच १९८१ सालातली गोष्ट. श्रीबाबा प्रथमच माझ्या स्वप्नात आले. स्वप्नात मी शिर्डीच्या बसमध्ये बसून शिर्डीस जाण्यास निघाले होते. अचानक माझ्या ध्यानात आले की माझ्याकडे तर पैसे नाहीत. त्यावेळेस बरोबर जाऊबाई होत्या. त्या म्हणाल्या की कशाला काळजी करता, माझ्याकडे आहेत. तेव्हात शिर्डी गाव आले. आम्ही बसमधून उतरलो, थोडे पुढे जातो न जातो तोच सुलावर बसलेले बाबा दिसले. श्रीबाबाच ते, मनोहर रूप पाहून मला इतका काही एक निराळाच आनंद झाला की, तो मी लिहू शकत नाही. स्वप्नीच्या त्या परम् आनंदाचा, अलौकिक आनंदाचा आजही जागृतीत देखिल मी अनुभव केवळ आठवणीने सुद्धा घेत असते. पांढरे शुभ्र वस्त्रधारी तेजस्वी ते बाबा आजही माझ्या डोळ्यासमोर तसेच उभे रहातात. बाबा माझ्याकडे प्रसन्नतेने पाहून म्हणाले, “शांती हवी असेल तर काय करायचे सांगू? - फक्त ओम साईनाथ जय साईनाथ म्हणत जा.” तेव्हात माझ्या बरोबर असलेल्या सासूबाई म्हणाल्या, “ती बघ बाबांकडे. महम्मदखान लिहीलेली चादर, बाबांकडे मुसलमान लोकही येतात,” त्यावर बाबा म्हणाले, “मला सर्व लोक सारखे आहेत. मला चढवलेल्या सर्व चादरी मी रात्री पांघरत असतो.”

त्या स्वप्नानंतर तर मला असे झाले की मी केळ्हां एकदा शिरडीला जाते, आणि माझ्या बाबांचे दर्शन घेते. अर्थात माझी ती इच्छा माझ्या बाबांनी लवकरच पूर्ण केली. मी जेव्हा शिरडीला गेले तेव्हा माझ्या तोंडातून रेज रक्त पडत होते. बन्याच दिवसाच्या त्या रक्त पडण्याच्या आजाराने मी आणि घरातील सर्वजण चिन्तेत रहात असत. त्यामुळे माझ्याकडून श्रीबाबांकडे एक मागणं मागितलं गेलच. शिरडीतच मी बाबांना म्हणाले, ‘बाबा! पुण्याला घरी गेल्यावर माझ्या तोंडातून रक्त पडू देऊ नका. एवढचं मी मागते?’ अर्थात सर्व निष्पात डॉक्टरांचे इलाजही संपले होते. माझ्या पितृतुल्य सासन्यांनी तर इलाज करण्यात काहीच बाकी ठेवलं नव्हते. शिरडीस साईदेवाला सांगून मी घरी आले आणि काय आश्चर्य! घशातून रक्त पडणं अजिबात बंद झालं. सतत चार महिन्यापासून रक्त पडत होतं.

माझ्याच्याने होईल तवढ नामस्मरण मी करीतच राहीन, पण एकही दिवस रक्त पडलं नाही, असं एकदाही झालं नाही. सर्वशक्तीमान माझ्या बाबांनीच माझं रक्त पडणं बंद

केलं. सर्वांच्या हाकेला धाऊन येणारे बाबा माझ्याही हाकेला धाऊन आले.

भोग हे भोगूनच घ्यायचे असतात, परंतु आपण सामान्य माणसे देवाला हाक मारतो, आणि तो परम् दयाळू भोगमुक्त करतोही. मग “भाव तेथे देव” ह्याचा प्रत्यक्ष अनुभव येतो. अलिकडील १९८४ सालातील घटना, मला कमालीबाहेरचा खोकला झाला होता. असा विचित्र खोकला कोणाला झालेलाही मी पाहिला नव्हता. बरीच औषधे करूनही खोकला थांबला नाही. शेवटी छातीचा ‘क्ष’ किरण फोटो काढावा लागला. त्यावरून पुण्यातील हुशार डॉक्टरांनी निदान केलं की क्षयरोग आहे. आम्ही घरातील सर्व मंडळी घाबरून गेलो. मन राहीना म्हणून शेवटी दुसऱ्या ठिकाणी दुसरा फोटो काढला. त्यावरूनही क्षय आहे हेच नक्की झालं. मुंबईला जावे लागेल आणि दोन महिने रहावं लागेल असंही डॉक्टरांनी सांगितल. काय करू? मी माझ्या मुलांपासून दूर राहू शकत नाही. म्हणून मला फार वाईट वाटलं. शेवटी माझ्या नेहमीच्या अनेक अनुभवांप्रमाणे सर्व अडचणींचा एकमेव इलाज म्हणजे बाबा! मी उदी खाण्यास सुरुवात केली. एका गुरुवारी बाबांचरणी मस्तक ठेऊन विनवणी केली. म्हणाले, ‘बाबा! मला चमत्कार हवा! मी पुढच्या गुरुवारी पुन्हा फोटो काढीन पण त्यात मला कुठलाच रोग नसावा. बाबा! तुम्ही मला असा चमत्कार जर दाखवला तर मी आपल्या सर्व साई बंधू-भगिनींना सांगेन.

आठव दिवसांनी काय घडलं, हे लिहिण्याची आवश्यकता आहे खरी. रोजचा सूर्य उगवल्यावाचून रहात नाही. तिसरा फोटो काढला, डॉक्टरांना दाखविला. डॉक्टर म्हणाले तुम्हाला क्षयरोग नाही. हे ऐकून माझे डोळे नकळत पाणावले. आणि स्वप्रातील ते सुलावर बसलेले बाबा डोव्यासमोर दिसू लागले. आधीचे दोन ‘क्ष’ किरण फोटो त्यांनी पडताळून पाहिले, आणि डॉक्टरांना आश्चर्याचा धक्काच बसला. ईश्वरी शक्तीशिवाय हे काय कोण करू शकणार? माझे बाबा ईश्वरच आहेत. शंकाच नाही. खोकलाही संपूर्ण बरा झाला. बाबांची माझ्यावर फार फार कृपा आहे.

अशीच ही कृपा बाबांची सर्वावर राहो हीच प्रार्थना. माझ्या आणि सर्वांच्या हृदयात असलेल्या माझ्या बाबांना माझे कोटी कोटी प्रणाम!

श्रद्धा व सबुरी कार्य सिद्धी करी

— सौ. मनोरमा वि. तळवडेकर

जुहू मन-मंदिर,
गुलमोहर मार्ग, जुहू,
मुंबई-४०० ०४९.

माझ्या मुलाचा साखरपुडा ता. २९-४-८४ रोजी व्यवस्थितपणे पार पडला. तारीख २८ नोव्हेंबर १९८४ सकाळी १०-५५ वाजताचा मुहूर्त ठरला. दोन तीन महिने केवळ संपले ते कळलेच नाही. चौथ्या महिन्यापासून एक एक आपत्ती येण्यास सुरुवात झाली व आमची सगळ्यांची झोप उडाली. माझे यजमान हे साईभक्त आहेत त्यांनी हा सर्वभार

बाबांवर टाकला व आम्हास स्वस्थ बसण्यास सांगितले. श्रद्धा व सबुरी या दोन गोष्टीचे महत्व किती मोठे आहे याचा अनुभव आम्हास यावयास लागला व सर्व गोष्टी व्यवस्थीत पार पडू लागल्या. वधुवर खंबीर असल्यामुळे कुणाचेही काही चालत नव्हते. समुद्राची लाट ज्या प्रमाणे जोरात येते व किनान्याजवळ येवून शांत होते त्या प्रमाणे वादळे उठत होती व शांत होत होती. लग्न तारीख जवळ आली तसतश्या बाबटळी उठण्याचे प्रमाण वाढले व घरातील वातावरण बरेच अस्वस्थ झाले पण बाबांचा वरदहस्त पाठीमागे आहे त्या ठिकाणी काळजी करण्याचे काहीच कारण नव्हते. माझे सर्व कुंडबीय, नातलग व मित्रमैत्रिणी ह्या सर्वांनी मला या काळात धीर दिला त्यामुळे हे लग्न अत्यंत चांगल्या तज्ज्ञे पार पडले.

नामस्मरणाशिवाय दुसरा मार्ग नाही म्हणून आपण सर्वांनी श्री साईबाबांच्या नामाचा जप करणे आजच्या संसारी जगात अगदीच सोपे साधन आहे. आपले मन, लोभ, मद, काम, क्रोध, मोह, मत्सर या षडरिपुने बरबटलेले आहे. श्री साईबाबांचे नाम स्मरणाने अंतःकरण स्वच्छ होऊन आनंद आणि सुखाचा मार्ग दिसू लागेल. रात्रीच्या प्रशांत समयी दंब पडत असताना त्याचा आवाज कुणालाही ऐकू येत नाही पण सकाळी उटून पाहिल्यावर सर्व फुले व फळे प्रफुल्ल व विकसित झालेली आपणास आढळतील. त्याचप्रमाणे बाबांचेही कार्य कसलाही गाजावाजा न होता हळूवार व संथपणे चाललेले असते. शिरडीस ज्याचे लागतील पाय, टळतील अपाय सर्व त्याचे. श्री साईनाथास माझे कोटी कोटी प्रणाम.

साईबाबांची कृपा

— सौ. अर्चना चंद्रकांत तावडे
वृदावन पैलेस, बि.नं. १२६/४४३४,
टिळक नगर, चेंबूर,
मुंबई ४०० ०८९

मला ज्यावेळी अडचण येते त्या वेळी मी मनोभावाने श्रीसाईबाबाना शरण जावून भक्ती भावाने प्रार्थना करते व ती संकटनिवारण होऊन संपन्न होते.

दिनांक २२.१.१९८५ रोजी कचेरीतून घरी जात असताना कॉलनीमध्ये माझ्या पाठीमागून अनपेक्षितपणे एका मुलीने तिच्या सायकलची जोरदार धडक दिली, मी क्षणातच दूर फेकले गेले व जोरदार आपटले. क्षणभर माझी स्थिती केविलवाणी झाली. मला बसता अगर उठता येईना. उजव्या पायातून भयंकर कळा येऊ लागल्या. मी श्री साईबाबांचा धावा केला. त्यांची उदी संपूर्ण अंगाला व पायाला लावली व त्यांच्या नामाचा जप केला, व साईबाबाना सांगितले “डॉक्टरी ईलाज न करता मला ठणठणीत बरे करा” बाबांनी माझी हाक ऐकली. बाबांची लीला अगाध आहे. माझा पाय पूर्ववत झाला. अशी ही बाबांची उदीची किमया.

ही श्री बाबांचीच लीला

— श्री. सूर्यकांत मा. गजे
१९८८/म-७, म.हौ.बो. कॉलनी,
गोखले नगर, पुणे- १६.

परमपूज्य श्री साईनाथ महाराजांचे भजन-पूजन अनु मनन करण्यात जी अवीट गोडी आहे, तिचे वर्णन शब्दात करता येणार नाही. साखरेची गोडी किंवा गुलाब पुष्पाचा सुंगंध प्रत्यक्ष अनुभवावा लागतो किंवद्दुना त्याची प्रचीतीच घ्याली लागते. साखरेची गोडी कदाचित कमी होईल किंवा फुलाचा सुंगंध उडून जाईल परंतु श्री बाबांचा भक्तीचा गोडवा दिन-प्रतिदिन वृद्धिंगत होत जातो. श्री बाबांची निस्सीम भक्ती, भक्ताला श्री बाबांच्या समीप नेते. श्री बाबांचा जो अंकित होतो त्याचे रक्षण करणे हे तर श्री बाबांचे ब्रीदच आहे.

श्री. वाघ, श्री बाबांचे परम भक्त, माझे मित्र आहेत. त्यांच्या पती सुविद्य असून श्रीबाबांवर त्यांची नितांत श्रद्धा आहे.

नुकतीच घडलेली एक घटना. सौ. वाघ घरी एकट्याच होत्या. दुपारची वेळ. बँकेत जावून पैसे काढावयाचे होते म्हणून त्या लगवगीने उठल्या. आवय-आवर केली. घर बंद कंरून दाराला कुलूप लावले आणि हातातील पर्समध्ये किलली ठेवून त्या बँकेत गेल्या. घरापासून बँक तशी अर्धा-एक फलांगावरच आहे. अर्धा तासातच त्या बँकेतील काम उरकून घरी परत आल्या आणि त्यांना घकाच बसला.

दाराला कुलूपच नव्हते. दार अर्धवट उघडे होते. “हे कसे शक्य आहे? दाराला मी नकीच कुलूप लावले होते. मग दार उघडले कोणी?” सौ. वाघ यांच्या मनात संशयाची पाल चुकचुकली. त्यांनी दार उघडून लरित घरात प्रवेश केला. त्यांची शंका खरी ठरली होती.

चोराने कुलूप तोडून घरात प्रवेश केला होता. फळीवरची स्टेनलेस स्टीलची भांडी नाहीशी झाली होती. अजून काय चोरीला गेले असेल या विचाराने त्यांचे डोके सुन झाले. तोंडाला कोरड पडली. काय करावे काहीच सुचेना. त्यांची भिरभिरती नजर उजव्या बाजूच्या भिंतीवर लावलेल्या श्री बाबांच्या फोटोवर स्थिरावली. वाळवंटात झरा सापडावा, व्रसा आनंद सौ. वाघ यांना श्री बाबांचा फोटो पाहून झाला.

त्या बाबांच्या फोटोजवळ आल्या आणि आर्त नजरेने श्री बाबांच्याकडे पाहू लागल्या. जणू त्या बाबांना विचारीत होत्या - “बाबा, तुम्ही घरात असताना हे कसे घडले?” त्यांचे डोळे आसवांनी भरून आले. थरथरत्या हातांनी नतमस्तक होअून त्यांनी श्री बाबांना नमस्कार केला. कितीतरी वेळ या अवस्थेत त्या संबंध उभ्या होत्या. दारावरची घंटी वाजली तशा त्या भानावर आल्या. मागे वळून पाहिले तर दारात पोलिस एका चोराला पकडून उभे होते.

सर्व प्रकार पाहून सौ. वाघ क्षणभर भांबावून जागीच खिळून उभ्या राहिल्या. त्यांच्या मुखातून शब्दच उमटेना.

पोलिसाने खुलासा केला - “बाई, या माणसाला आम्ही रस्त्यात हटकले. त्याच्या जवळ एक सुटकेस व पिशवीत काहीभांडी होती. त्याला पोलिस चौकीत नेले. प्रथम तो काही कबूलाच करेना. जेव्हा त्याला पोलीसी खाक्या दाखवला तेव्हा तो तात्काळ कबूल झाला. सर्व सामान पोलिस ठाण्यातच ठेवले आहे. कुरून चोरी केलीस ते दाखव. असे विचारल्यावरून या चोराने आम्हास आपले घर दाखविले. आपले काय काय चोरीस गेले आहे?” पोलिसाने सरळ प्रश्न केला.

पोलिसांनी चोराला पकडल्याचे पाहून सौ. वाघ बाईचा जीव भांड्यात पडला. त्यांनी पोलिसांना सविस्तर हकीगत संगितली व पोलिसांच्या विनंतीवरून त्या पोलिस चौकीत गेल्या. लेखी तक्रार दिली व आपल्या सर्व चीज-वस्तू घेवून घरी परत आल्या.

श्री बाबांच्या फोटोपुढे तेलाचा दिवा लावला आणि त्यांच्या डोळ्यातून घळघळा अश्रूधारा वाहू लागल्या.

साई नाथ गुरु

साईनाथ गुरु । साईनाथ गुरु ॥
जय जय परब्रह्म सदगुरु ॥
साई माझी माता । साई माझा पिता ।
सोयरा सज्जनभाता । साई माझा ॥ १ ॥
साई माझा गुरु । साई माझे तारु ।
नई पैल पारू भवनदीच्या ॥ २ ॥
भव नदीला तुफान आले
कैसा जाऊ पैल तिरु ॥ ३ ॥
जय जय पर ब्रह्म सदगुरु
काम क्रोध मगरी टपल्या ।
एकच माझा ग्रास गिळू ॥ ४ ॥
जय जय परब्रह्म सदगुरु
नामामृत असता ओठी ।
नको नको डगमगू ॥ ५ ॥
जय जय परब्रह्म सदगुरु
भाव भक्तीच्या खजाणा विणा ।
देवासाई काय तुला अर्पू ॥ ६ ॥
जय जय परब्रह्म सदगुरु ॥

— डॉ. कोपडी
कोल्हापूर.

पाठीराखा-सार्डि

— सौ. पुष्या सुभाषराव वडगावे
देगलूर, जिल्हा - नांदेड.

मी, माझे पती, एवढेच नाही तर माझी मुलगी व मूलगा सर्वजण मोळ्या श्रद्धेने साईबाबांना भजतो.

बाबांच्या कृपेने आम्ही सुखी आहेत. सासरी व माहेरी भरपूर नातेवाईक आहेत ते सुद्धा बाबांच्या कृपेने सुखी आहेत.

बाबांच्या इच्छेनुसार किमान वर्षातून एकदा तरी शिर्डीला बाबांच्या समाधीचे दर्शन घेण्यासाठी येते. शिर्डीला जायचे म्हटले की मुलांना कोण आनंद होतो. मोठ्या उत्साहाने ते तथार होतात. कितीही गर्दी असो, कितीही रात्र होवो ते बाबांचे दर्शन घेण्यास तयार असतात, इतकेच नाही तर केव्हाही मनात आले की विचारतात शिर्डीला जावेस वाटतय. शिर्डीला केव्हा जायचे? मला तर शिर्डीच दिसू लागली, तेथून परत यायला तयार नसतात. तयार नसतात.

बाबांच्या कृपेने आम्ही खाऊन पिऊन, कपड्यालत्यांनी सुखी आहेत. अधुनमधून सर्वसामान्यांप्रमाणे आम्हालाही प्रकृती साथ देत नाही, विशेषत: माझ्या मुलाला. पण बाबांच्या आराधनेने व उदीने आम्ही त्यातून पार पडतो.

माझा मुलगा दोन-अडीच वर्षाच्या असेल तेव्हा अचानक एक झोप झाल्यावर म्हणजे मध्यरात्री जो रुडत उठला तो थांबायचे नाव घेईना. तहान लागली असेल म्हणून पाणी, भूक लागली असेल म्हणून दूध दिले पण तो कांहीच घेईना, पण त्याचे रडेही थांबेना. त्याला काय होते तेही समजेना. शेवटी कानाला हात लावून तो कान ओढून रडू लागला. तेव्हा लक्षात आले की याचा कान दुखत असावा. हे जवळ जवळ दोन तास चालले, आम्ही दोघांनी घाबरून बाबांचे नामस्मरण सुरु केलेच होते. बाबा काही चुकले असेल तर क्षमा करा. बाबा, बाबा तोंडाने चालूच होते. इतक्यात लक्षात आले की याचा कान दुखत आहे. बाबांच्या कथा व साईलीला वाचन आम्ही केलेच होते. उदीचे महात्य वाचून माहित होते. त्यामुळे मागचा पुढचा विचार न करता बाबांचे नामस्मरण करून मुलाच्या कानात उदीची चुटकी टाकली व बाबा याचे रक्षण कर म्हणून प्रार्थना केली. मुलगा दहा मिनीटाच्या आत शांत झोपला, तो सकाळी आठ पर्यंत उठला नाही. एवढेच नाही तर अद्यापही कधी त्याचा कान दुखत नाही. अशा प्रकारे वाचून माहित असलेले उदीचे महात्य प्रत्यक्ष अनुभवाने प्रकट झाले. उदी टाकण्यापूर्वी त्याला वर्षभर आधी गोवर आला होता तेव्हापासून त्याचा कान अधुनमधून दुखत होता. कानात झॅप्स टाकत होतोच.

नंतर तो दीड दोन वर्ष निरोगी होता. अधुनमधून किरकोळ ताप, सर्दी, खोकला, कफचा घरघर आवाज व उलट्या होत असत. औषधे, गोळ्या दिल्या तर तात्पुरता फरक पडत असे. पण त्याच्या कानाच्या मागे गाठी झाल्या होत्या, देगलूरच्या डॉक्टरांनी सल्ला दिला की, तुम्ही एकदा नांदेडला जाऊनच चेकअप करून आणा. असं सारखं

सारखं होतं व या गाठी बच्या नसतात. आम्ही ताबडतोब त्याला नांदेडला चिल्ड्रन स्पेशालिस्टकडे दाखविले. त्यांनी एकसे काढले, रक्त व लघवी तपासून सांगितले की आज काल चाईल्ड टी.बी. फार व्हायला लागला आहे. बरे केले तुम्ही आलात. अजून थोडा उशीर केला असतात तर याच्या छातीला पहा कसा कफ धरलाय. छातीला छिद्र पडली असती. असे म्हणून त्यांनी भली लांबलचक औषध-गोळ्या, ६० इंजेक्शनची लिस्ट दिली. त्याचे वय त्यावेळी फार फार तर चार वर्ष असेल. अशा प्रकारे दर महिन्याला बोलावून त्यांनी सहा महिने इलाज केला, व आता घाबरायचे कारण नाही असे सांगितले, व महिनाभराच्या औषध-गोळ्या दिल्या. त्या गोळ्या संपल्या आणि काय पहिला पाढा पंचावन. पुन्हा उलट्या, घरघर, ताप, खोकला, गाडी चालू. बाबांवर विश्वास होता पण मन वेडे असते ते स्वंस्थ बसू दर्देना. पुन्हा आम्ही नांदेडला टी.बी. स्पेशालिस्टकडे धाव घेतली. त्यांनी पूर्वीच्या उपचाराची कागदपत्रे, एकसे, लघवी, व रक्ताचा रिपोर्ट दाखवला. त्यांनी मुलाला तपासले, गाडी पाहिल्या, रिपोर्ट पाहिला व पुन्हा थोड्याशा भारीच्या गोळ्या व जास्ती पावरचे इंजेक्शन्स, टॉनिक वर्गे लिहून दिले व घाबरायचे कारण नाही. एक महिन्यानी पुन्हा आणा. अशा प्रकारे महिन्याला बोलावून त्यांनी वर्षभर इलाज केला तो इलाजही तात्पुरताच राहिला. शेवटी त्यांनी सांगितले की, निवांत १५ दिवसाची सवड घेऊनच या. आपण या गाठी ऑपरेशन करून काढून टाकू व इलाज करू.

आता पर्यंत दोन्ही डॉक्टरांचे मिळून दिड दोनशे इंजेक्शन अर्ध्या बोटा एवढ्या कॅप्सुल्स, ४ आण्याच्या रुंदी एवढ्या टॅबलेट्स् गिळण्यास माझ्या मुलाला खूप त्रास होत होता. त्याचे वय आता पावेतो साडे पाच वर्षांचे झाले होते. पण तो अतिशाय कृश (रोडच) होता. बाबांचे नामस्मरण, सवड मिळेल तेव्हा समाधीचे दर्शन, दर गुरुवारी होईल ती सेवा करीतच होतो. साईलीला मासिकाचे वाचनही चालूच होते. दर महिन्याला आमच्याकडे ते मासिक येते. वाचनात ऊदीचे माहात्य, समाधी दर्शनाचे फळ आपल्या बाबांचे सहाय मिळाल्यास साईलीलात लेख देऊ अशा संदर्भाचे लेख आले. आता पर्यंत हिमतीने त्याचा (मुलाचा) इलाज आम्ही करीत होतो. पण आता त्याचा हा त्रास पहावत नव्हता. ऑपरेशन म्हटल्यावर आमची हिमत खचली. बाबा आम्ही काय चुकलो काही समजत नाही. चुकलो नाही. मातलो नाही. मग लेकराला एवढा का त्रास? असा बाबांना प्रश्न टाकला.

शेवटी आम्ही तुझी लेकरं काही चुकलं असेल तर क्षमा कर. तुझा विसर आम्हाला कधीही पडू देऊ नकोस. आमच्याने होईल ती सेवा करण्यास आम्ही कधीही कसूर करणार नाही. काही नाही तरी निदान तुझ्या तसबीरीचे दर्शन या डोळ्याने दररोज घेऊच. बाबा आम्हाला तुझ्या आशिर्वादाने काही कमी नाही. आहे त्यापेक्षा जास्तीने मिळेही ही इच्छा आहे. बाबा लीला दाखव, मदत कर या संकटातून, ऑपरेशनच्या तावडीतून वाचव बाबा, अशी बाबांजवळ याचना केली.

शेवटी बाबांनी आमची प्रार्थना ऐकली. आता त्याच्या गाठी कमी आहेत. तो फ्रेश आहे. अधुनमधून चार सहा महिन्याला उलट्या होतात, पण बाबांच्या नामस्मरणाने कमी होतात. अशाप्रकारे सध्या सुखाने व आनंदाने बाबांना समरून जीवन जगत आहोत. बाबांच्या आशिर्वादाने आम्हाला कशाची कमी नाही. बाबा असेच संकटात सापडलेल्यांना सहाय्य करोत ही इच्छा मनाशी बाळगते व आमच्यावर मेहरनजर राहो, अशी बाबांच्या चरणी प्रार्थना करते.

विजयादशमी

विजयादशमीच्या शुभ दिनी
एक तेजस्वी तारा मावळ्ला
बाबांच्या देहरूपी पिजऱ्यातूनी
चैतन्य रूपी पक्षी उडूनी गेला
शुभ्र निव्या नभातील तारे
निस्तेज असती सर्व दुःखाने
अक्राळ विक्राळ मेघामध्ये
वीज कडाडे जोराने
उद्या उगवण्यासाठी पुढा
एक सूर्य अस्ताला जाई
अन् दुसरा सूर्य समाधीमध्ये
गाढ चिरनिद्रा घेई
जरी हा निर्जीव झाला देह
तरी मी धावेन भक्तांसाठी
नित्य घ्या प्रचीती याची
अश्रू नका ढाळू पाझ्यासाठी
१५ आॅक्टोबर १९८८ दिनी
बाबांचे महानिर्वाण जाहले
अनेक आठवणींनी त्याच्या
नकळत नयनी अश्रू दाटले
असे मी एक पापर तुमचा
लिहिण्यास पुढे शब्द सुचेना
त्रिवार वंदन करितो तुजला
(साई) मूर्ती तुमची हृदयातून जाईना

श्री. विश्वनाथ सदाशिव चव्हाण

कमल निवास, कॉरी रोड,
भांडूप (पश्चिम), मुंबई ४०० ०७८०